

(२) समाजकल्याण प्रशासन – धोरणे, शासकीय व अशासकीय संघटनांचे कार्यक्रम व सेवा

- १) सामाजिक न्याय व समाजकल्याण खाते –संस्था, आयोग
- २) शासकीय सामाजिक धोरणे
- ३) राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील धोरणे
- ४) शासकीय व अशासकीय संघटनांचे कार्यक्रम व सेवा
- ५) प्रशासकीय कामकाज व नियमावली
- ६) प्रशासकीय सुधारणा
- ७) न्यायाधिकरण , आयोग व समित्या
- ८) स्वयंसेवी संस्था – प्रकार व व्यवस्थापन
- ९) निवासी संस्था व्यवस्थापन – प्रशासकीय नियम व सुविधा- वसतिगृहांचे उद्देश, प्रशासकीय जबाबदारी, आर्थिक बाबी, सोयीसुविधा पुरवठा, पर्यवेक्षण, पालकत्व, शिस्तपालन

१) सामाजिक न्याय व समाजकल्याण खाते

- १) शिक्षण आणि आरोग्य क्षेत्रांमध्ये नवीन अखिल भारतीय सेवा यासाठी शिफारशी कोणी केल्या ?
 - १) प्रशासकीय सुधारणा आयोग (१९६९)
 - २) सरकारिया आयोग (१९८३-८८)
 - ३) पंछी आयोग (२००७-२०१०)
 - ४) वरीलपैकी सर्व
- 1) The new All India Service in the field of Education and Health are recommended by
 - 1) Administrative Reforms Commission (1969)
 - 2) Sarkaria Commission (1983-88)
 - 3) Punchhi Commission (2007-2010)
 - 4) All of the above
- २) भारतात पहिली शिक्षक प्रशिक्षण शाळा येथे स्थापन झाली.
 - १) सेरामपूर
 - २) पुणे
 - ३) मुंबई
 - ४) मद्रास
- 2) The first teacher training school in India was set up at
 - 1) Serampur
 - 2) Pune
 - 3) Mumbai
 - 4) Madras
- ३) योग्य कथने ओळखा.
 - a) अखिल भारतीय तांत्रिक शिक्षण परिषदेची स्थापना करण्यासाठी AICTE कायदा तयार करण्यात आला.
 - b) संपूर्ण देशात तांत्रिक शिक्षण प्रणालीचे योग्य नियोजन व समन्वित विकास करण्याच्या उद्देशाने AICTE ची स्थापना करण्यात आली.
 - c) तांत्रिक शिक्षणाच्या प्रसाराच्या संदर्भात AICTE ची भूमिका बघण्यासाठी राष्ट्रीय कार्य गटाची स्थापना करण्यात आली.

पर्यायी उत्तरे :

 - १) फक्त (a), (b)
 - २) फक्त (b), (c)
 - ३) फक्त (a), (c)
 - ४) वरील सर्व

- 3) Select the correct statements.
- a) AICTE Act was made to provide the establishment of an All India Council for Technical Education.
- b) AICTE was established with a view to proper planning and co-ordinated development of technical education system throughout the country.
- c) National working groups was constituted for to look into the role of AICTE in the context of proliferation of technical education.

Answer Options :

- 1) Only (a), (b) 2) Only (b), (c) 3) Only (a), (c) 4) All off the above

२) शासकीय सामाजिक धोरणे

- १) सार्वजनिक धोरण निर्मिती
२) लोकसंख्या विषयक धोरण
३) औद्योगिक धोरण
४) वाहन व वाहतूक धोरण
५) पुनर्वसन धोरण
६) महिला व बालकांसाठीचे राष्ट्रीय धोरण
७) शैक्षणिक धोरण
८) युवक धोरण

१) सार्वजनिक धोरण निर्मिती

- १) खालीलपैकी कोणती विधान/विधाने चुकीचे आहे/आहेत ?
- a) कौशल्य विकासावरील पहिले राष्ट्रीय धोरण – २००९
- b) राष्ट्रीय कौशल्य विकास महामंडळ – २०१०
- c) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान धोरण – १९५८
- d) पहिले उद्योग धोरण १९५० मध्ये अधिसूचित

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त b २) b आणि d ३) a आणि b ४) वरीलपैकी नाही

- 1) Which of the following statement(s) is/are incorrect ?
- a) First National Policy on Skill Development — 2009
- b) National Skill Development Corporation — 2010
- c) Science and Technology Policy — 1958
- d) First Industrial Policy Notified — 1950

Answer options :

- 1) Only b 2) b and d 3) a and b 4) None of the above

- २) योग्य जोड्या जुळवा.

(धोरण)

- a) मादक द्रव्यावरील राष्ट्रीय धोरण
- b) पुनर्स्थापना व पुनर्वसन यावरील राष्ट्रीय धोरण
- c) आपत्ती व्यवस्थापनावरील राष्ट्रीय धोरण
- d) दिव्यांग व्यक्तीसाठी राष्ट्रीय धोरण

(वर्ष)

- i) 2012
- ii) 2009
- iii) 2006
- iv) 2004

पर्यायी उत्तरे :

(a) (b) (c) (d)

- 1) (ii) (iii) (iv) (i)
- 2) (i) (iv) (iii) (ii)
- 3) (i) (iv) (ii) (iii)
- 4) (ii) (iv) (iii) (i)

2) Match the following Pairs.

(Policy)

(Year)

a) National Policy on Narcotics Drugs	i) 2012
b) National Policy on Resettlement and Rehabilitation	ii) 2009
c) National Policy on Disaster Management	iii) 2006
d) National Policy for person with disability	iv) 2004

Answer Options :

(a) (b) (c) (d)

- 1) (ii) (iii) (iv) (i)
- 2) (i) (iv) (iii) (ii)
- 3) (i) (iv) (ii) (iii)
- 4) (ii) (iv) (iii) (i)

३) भारतीय राज्यघटनेच्या चौथ्या भागात अनुच्छेद क्रमांक मध्ये राज्याच्या धोरणासंबंधीच्या मार्गदर्शक तत्वांचा समावेश करण्यात आला आहे.

- १) ५२ ते ६२ २) ३६ ते ५१ ३) ७९ ते ८८ ४) १०१ ते ११४

3) Directive Principles of State Policy are included in Part 4 of the Indian Constitution from Article number

- 1) 52 to 62 3) 36 to 51 3) 79 to 88 4) 101 to 114

४) भारतीय संविधानात नमूद असलेली राज्याच्या धोरणाची खालीलपैकी कोणती मार्गदर्शक तत्त्वे त्यांच्या अनुच्छेदाशी योग्यपणे जोडलेली आहेत ?

- अ) अनुच्छेद ४२ – कामाठिकाणी मानवी स्थिती आणि मातृत्व सुविधा.
ब) अनुच्छेद ४३ – कुटिर उद्योग विकसित करणे.
क) अनुच्छेद ५० – कार्यकारी मंडळापासून न्यायमंडळ विभक्त ठेवणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) अ, ब, क २) अ, ब ३) ब, क ४) अ, क

4) Which of the following Directive Principles of State Policy mentioned in Indian Constitution are correctly matched with their Articles ?

- a) Article 42 — Right to human condition of work and maternity relief.
b) Article 43 — To develop cottage industries.
c) Article 50 — To separate the Judiciary from the Executive.

Answer options :

- 1) a, b, c 2) a, b 3) b, c 4) a, c

- ५) "धोरणकर्ते हे खऱ्या अर्थाने अनुकूलित नसतात तर काहीसे संतुष्ट असतात" असे विधान अभ्यासकाने केले.
a) पीटर ड्रुकर b) चेस्टर बर्नार्ड c) वुल्ड्रो विल्सन d) हर्बर्ट सायमन

पर्यायी उत्तरे :

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) आणि (b) पर्याय बरोबर आहेत. २) (b) आणि (c) पर्याय बरोबर आहेत.
३) केवळ (a) हा पर्याय बरोबर आहे. ४) केवळ (d) पर्याय बरोबर आहे.

- 5) "Policy Makers do not really optimize but rather satisfy" argued by :

- a) Peter Drucker b) Chester Barnard
c) Woodrow Wilson d) Herbert Simon

Answer Options :

- 1) (a) and (b) alternatives are correct 2) (b) and (c) alternatives are correct
3) Only (a) alternative is correct 4) Only (d) alternative is correct

- ६) अभ्यासक व त्यांनी नव लोक व्यवस्थापन या संज्ञेकरिता उपयोगात आणलेल्या संज्ञा यांच्या योग्य जोड्या जुळवा.

अभ्यासकाचे नाव

- a) ख्रिस्तोफर हुड
b) लॅन व रोसेनब्लूम
c) ओसबोर्न व गेब्लेर
d) ख्रिस्तोफर पोलीट

उपयोगात आणलेल्या संज्ञा

- e) प्रबंधनवाद
f) नव लोक व्यवस्थापन
g) उद्योजकीय किंवा पुनर्शोधित शासन
h) लोकप्रशासनाचा बाजाराधारित दृष्टिकोन

पर्यायी उत्तरे :

- 1) a—f b—h c—g d—e
2) a—g b—f c—h d—e
3) a—h b—e c—g d—f
4) a—e b—f c—h d—g

- 6) Match the pairs with scholars and they used the terms for New Public Management.

Name of the scholar

- a) Christopher Hood
b) Lan and Rosenbloom
c) Osborne and Gaebler
d) Christopher Pollitt

Terms used

- e) Managerialism
f) New Public Management
g) Entrepreneurial Government or Reinventing Government
h) Market based approach to Public Administration

Answer options :

- 1) a—f b—h c—g d—e
2) a—g b—f c—h d—e
3) a—h b—e c—g d—f
4) a—e b—f c—h d—g

- ७) सर्वोत्तम सार्वजनिक धोरण निर्मितीची प्रक्रिया खालीलप्रमाणे आहेत.

- a) अग्रदर्शी आणि बहिरदर्शी b) नाविन्यपूर्ण आणि लवचिक
c) पुराव्यावर आधारित आणि अनुभवात्मक प्रकरणे d) पद्धतशीर मूल्यमापन आणि सतत पुनरावलोकन

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a), (b) आणि (c) २) (a), (c) आणि (d) ३) (a), (b) आणि (d) ४) (a), (b), (c) आणि (d)

- 7) The process of making the excellent public policy is as follows.
a) Forward looking and visionary
b) Innovative and flexible
c. Evidence based and experiential lessons
d. Systematic evaluation and continuous review
Answer options :
1) (a), (b) and (c) 2) (a), (c) and (d) 3) (a), (b) and (d) 4) (a), (b), (c) and (d)
- ८) भारतातील कार्यकारी मंडळामध्ये धोरण तयार करण्यात समाविष्ट असलेल्या मुख्य संस्था आहेत.
a) कॅबिनेट
b) पंतप्रधान आणि त्यांचे कार्यालय
c) प्रस्थापित संस्था
d) राष्ट्रीय विकास परिषद
e) सचिवालय – विभाग – मंत्रालय
f) दबाव गट
पर्यायी उत्तरे :
१) (a), (b), (e) and (f) २) (a), (b), (c) and (d) ३) (a), (b), (c) and (e) ४) (c), d), (e) and (f)
- 8) The main bodies engaged in policy formulation in the executive in India are :
a) Cabinet
b) The Prime Minister and his office
c) Established Institutions
d) National Development council
e) Secretariat-Department and Ministry
f) Pressure Groups
Answer Options :
1) (a), (b), (e) and (f) 2) (a), (b), (c) and (d) 3) (a), (b), (c) and (e) 4) (c), d), (e) and (f)
- ९) पुढीलपैकी कोणते एक धोरण मूल्यमापनाचे तंत्र नाही ?
१) सामग्री संकलन
२) प्रश्न आणि वाद विवाद
३) अर्थसंकल्पीय प्रक्रिया
४) समितीच्या सुनावण्या आणि तपासणी
- 9) Which of the following is not a technique for policy evaluation ?
1) Collection of data
2) Questions and debates
3) Budgetary process
4) Committee hearings and investigations
- १०) खालीलपैकी कोणत्या विभागा अंतर्गत निवडक क्षेत्रामध्ये वैशिष्ट्यपूर्ण काम करण्यासाठी मलेशियाच्या प्रशासकीय व्यवस्थेतील पे मॉड्युल कार्यपद्धती राबविण्यात येणार आहे ?
पर्यायी उत्तरे :
a) शालेय शिक्षण व क्रीडा
b) सार्वजनिक आरोग्य, पाणी पुरवठा आणि स्वच्छता
c) वित्त व नियोजन
d) ग्रामीण विकास
पर्यायी उत्तरे :
१) (a) आणि (b) २) (c) आणि (d) ३) (b) आणि (d) ४) (a), (b), (c) आणि (d)
- 10) In which of the following departments, to ensure unique development, the Malaysian administrative scheme 'pay mandu' will be implemented?
Answer Options :
a) School education and sport
b) Public Health Water supply and Sanitation
c) Finance and planning
d) Rural Development
Answer Options :
1) (a) and (b) 2) (c) and (d) 3) (b) and (d) 4) (a), (b), (c) and (d)

- ११) वर्तनवादी दृष्टिकोनासंदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?
- ते मानवी वर्तनाचा शास्त्रीय अभ्यास करण्याशी संबंधित आहे.
 - वर्तनवादी अभ्यासाची सुरुवात चेस्टर बर्नार्ड या अभ्यासकाने केली त्यानंतर हर्बर्ट सायमनने ती विकसित केली.
 - या संदर्भातील वाङ्मय/साहित्य हे वर्णनात्मक आहे, निदेशात्मक नाही
 - हा दृष्टिकोन अनौपचारिक संबंध आणि संप्रेषण आकृती बंधावर भर देते.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a), (b) (c) आणि (d) विधाने योग्य आहेत २) (a), (b), (d) विधाने योग्य आहेत
३) (a), (c) आणि (d) विधाने योग्य आहेत ४) (a) आणि (b) विधाने योग्य आहेत
- 11) Which of the following statements are correct about the behavioural approach ?
- It is concerned with the scientific study of human behaviour.
 - It was started by Chester Bernard and later developed by Herbert Simon.
 - Its literature is mostly descriptive, not prescriptive
 - It stresses on informal relations and communication patterns

Answer options :

- 1) (a), (b), (c) and (d) statements are correct 2) (a), (b) and (d) statements are correct
3) (a), (c) and (d) statements are correct 4) (a) and (b) statements are correct

२) लोकसंख्या विषयक धोरण

- १) २०४६ पर्यंत स्थिर लोकसंख्या साध्य करण्यासाठी राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरणांतर्गत सुचविलेल्या उपाय योजनांपैकी खालीलपैकी कोणते कारण **नाही** ?
- १००० जन्मामागे अर्भक मर्त्यतेचा दर ३० पर्यंत खाली आणणे.
 - वैश्विक लसीकरण
 - २,००,००० जीवित जन्मामागे माता मर्त्यतेचा दर १०० पर्यंत खाली आणणे.
 - दोन मुलांपर्यंतचे लहान कुटुंब ठेवण्याचे नियम अवलंबविण्यास्तव प्रोत्साहन देणे.
- 1) Which is not a measure listed by National Population Policy to achieve a stable population by 2046 ?
- Reduction of infant mortality rate below 30 per 1000 live births
 - Universal immunisation
 - Reduction of maternal mortality rate to below 100 per 2,00,000 live birth
 - Incentive to adopt two child small family norms
- २) भारताच्या २००० सालच्या लोकसंख्या विषयक धोरणाचे दीर्घकालीन उद्दिष्ट कोणते ?
- गर्भनिरोधक उपायांच्या विस्तारासाठी स्वास्थ्य व मूलभूत संरचनांचा विकास करणे.
 - सन २०१० पर्यंत एकूण प्रजनन दर शून्यावर आणणे.
 - सन २०४५ पर्यंत स्थिर लोकसंख्येच्या उद्देशाची प्राप्ती करणे.
 - मुलींचे विवाहाचे वय २१ वर्षे करणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a), (b) २) (c), (d) ३) केवळ (c) ४) वरीलपैकी सर्व

- 2) What is the long term objective of India's Population Policy 2000 ?
- To develop health and basic structure of it as a remedy for pregnancy prevention.
 - To reduce birth rate to '0' level till 2010.
 - To achieve the objective of stability in population till 2045.
 - To fix the marriage age of girls as 21 years.

Answer options :

- 1) (a), (b) 2) (c),(d) 3) only (c) 4) All of the above

- ३) खालीलपैकी कोणती विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?
- इ. सन २००० मध्ये राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरण जाहीर करण्यात आले.
 - इ. सन २००२ मध्ये राष्ट्रीय आरोग्य धोरण जाहीर करण्यात आले.
 - इ. सन २००२ मध्ये राष्ट्रीय जलधोरण जाहीर करण्यात आले.
 - इ. सन २०१३ मध्ये अन्न सुरक्षा धोरण जाहीर करण्यात आले.

पर्यायी उत्तरे :

- १) वरील सर्व २) (a), (b) आणि (d) ३) (a), (c) आणि (d) ४) फक्त (a)

- 3) Which of the following statements is/are correct ?
- The National Population Policy was announced in 2000.
 - The National Health Policy was announced in 2002.
 - The National Water Policy was announced in 2012.
 - The Food Security Policy was announced in 2013.

Answer Options :

- 1) All of the above 2) (a), (b) and (d) 3) (a), (c) and (d) 4) Only (a)

- ४) खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने चुकीचे आहे/आहेत ?
- स्वातंत्र्यपूर्व काळात (१९३९) मध्ये भारताचे लोकसंख्या विषयक धोरण निश्चित करण्यासाठी डॉ. राधाकमल मुखर्जी यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नियुक्त केली.
 - इ. सन १९४९ मध्ये श्रीमती धनवंती रामाराव यांच्या अध्यक्षतेखाली भारतीय कुटुंब नियोजन संस्था स्थापन करण्यात आली.
 - इ.स.न १९७१ मध्ये गर्भपाताचा कायदा मंजूर करून गर्भपाताला कायदेशीर मान्यता देण्यात आली.
 - कुटुंब नियोजन कार्यक्रमाची कुटुंब कल्याण कार्यक्रम असे पुनर्नामकरण सन १९७७ मध्ये केले.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (b) २) (a) आणि (b) ३) (b), (c) आणि (d) ४) वरीलपैकी नाही

- 4) Which of the following statements is/are incorrect ?
- Appointed a committee under the chairmanship of Dr. Radhakamal Mukharjee to determine the population policy of India in the pre-independence period (1939).
 - The Indian family planning Institute was established in 1949 under the chairmanship of Mrs. Dhanwanti Ramarao.
 - The MTP Act was passed in 1971 to legalise Abortion.
 - The family planning program was renamed as Family Welfare Program in 1977.

Answer Options :

- 1) Only (b) 2) (a) and (b) 3) (b), (c) and (d) 4) None of the above

- ५) २००० च्या लोकसंख्या धोरणामध्ये २००० साठी राष्ट्रीय सामाजिक-जनसांख्यिकीय उद्दिष्ट्ये खालीलपैकी कोणती होती ?
- बाल मृत्यूचा दर दर हजारी जिवंत जन्मलेल्या बाळामागे ३० पेक्षा कमी करणे.
 - माता मृत्यूचे प्रमाण प्रति १००००० जिवंत जन्मामागे १०० च्या खाली आणणे.
 - मुलींच्या उशिरा लग्न करण्याला प्रोत्साहन देणे, वयाच्या १८ पेक्षा आधी नाही, प्राधान्याने २० वर्षांनंतर करणे.
 - जनतेला त्यांचे अधिकार मिळवून देणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a) २) (a) आणि (b) ३) (b) आणि (c) ४) वरीलपैकी सर्व
- 5) Which of the following were the national socio-demographic objectives for 2010 in the population policy of 2000 ?
- To reduce infant Mortality rate to below 30 per 1000 live births.
 - To Reduce Maternal Mortality ratio to below 100 per 100000 live births.
 - To promote delayed marriage for girls, not earlier than age 18 and preferably after 20 years of age.

Answer Options :

- 1) Only (a) 2) (a) and (b) 3) (b) and (c) 4) All of the above

- ६) भारताच्या राष्ट्रीय आरोग्य धोरणात , आणि या उपायांवर भर देण्यात आला आहे.

- प्रतिबंधात्मक, स्पर्धात्मक, पुनर्वसनात्मक
- पुनर्वसनात्मक, संरक्षणात्मक, स्पर्धात्मक
- प्रतिबंधात्मक, संवर्धनात्मक, पुनर्वसनात्मक
- उपचारात्मक, संरक्षणात्मक, संवर्धनात्मक

- 6) National Health Policy of India emphasises on , and remedies.

- Preventative, Competitive, Rehabilitative
- Rehabilitative, Protective, Competitive
- Preventative, Conservative, Rehabilitative
- Curative, Protective, Conservative

- ७) राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरण, २००० मध्ये खालीलपैकी कोणत्या उद्दिष्टांचा समावेश आहे ?

- स्त्री-भ्रूणहत्या प्रतिबंधक कायद्याची अंमलबजावणी करणे.
- बालविवाह प्रतिबंधक कायद्याची कडक अंमलबजावणी करणे.
- छोट्या कुटुंबाची संकल्पना राबविणे.
- खेड्याच्या पातळीवर बाळंतपणाच्या सेवा उपलब्ध करून देणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) आणि (b) २) (b) आणि (c) ३) (b), (c) आणि (d) ४) सर्व पर्याय बरोबर आहेत
- 7) Which of the following objectives are included in the National Population Policy, 2000 ?
- Enforcing Female Foeticide Prevention Law.
 - Strict enforcement of Child Marriage Prevention Law.
 - Implementing the concept of small family.
 - To provide maternity services at the village level.

Answer Options :

- 1) (a) and (b) 2) (b) and (c) 3) (b), (c) and (d) 4) All options are correct

३) औद्योगिक धोरण

१) औद्योगिक धोरण, १९५६ ची उद्दिष्ट्ये ही होती.

a) औद्योगिक वृद्धी दर गतिमान करणे.

b) अवजड उद्योगांचा विकास करणे.

c) खाजगी क्षेत्राचा विस्तार करणे.

d) सार्वजनिक क्षेत्राचा विस्तार करणे.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) आणि (b)

२) फक्त (c) आणि (d)

३) फक्त (b) आणि (d)

४) फक्त (a), (b) आणि (d)

1) Objectives of the industrial policy, 1956 were

a) To accelerate the rate of industrial growth

b) To develop heavy industries

c) To expand private sector

d) To expand public sector

Answer Options :

1) Only (a) and (b)

2) Only (c) and (d)

3) Only (b) and (d)

4) Only (a), (b) and (d)

२) महाराष्ट्र सरकारच्या २०१९ च्या औद्योगिक धोरणाची उद्दिष्ट्ये खालीलपैकी कोणती आहेत ?

a) व्यावसायिक पर्यावरण निर्माण करून औद्योगिक गुंतवणूक वाढविणे.

b) राज्यामध्ये मोठ्या उद्योगधंद्यांचा विकास घडवून आणून रोजगारनिर्मितीचे प्रमाण वाढविणे.

c) सर्वसमावेशक, संतुलित आणि शाश्वत विकास घडवून आणणे.

पर्यायी उत्तरे :

१) a आणि b

२) b आणि c

३) a आणि c

४) a, b आणि c

2) Which of the following are objectives of Maharashtra's Industrial Policy 2019 ?

a) To increase industrial investment by creating business environment.

b) To increase the proportion of employment generation in state by the development of large scale industries.

c) To bring about inclusive, balanced and sustainable development.

Answer options :

1) a and b

2) b and c

3) a and c

4) a, b and c

३) १९९१ च्या औद्योगिक धोरणानुसार विदेशी गुंतवणुकीची आवश्यकता आहे.

a) आधुनिकीकरणासाठी

b) निर्यातवाढीसाठी व कर्जफेडीसाठी

c) औद्योगिक विकासासाठी

d) तंत्रज्ञान सुधारण्यासाठी

पर्यायी उत्तरे :

१) a आणि c ही विधाने बरोबर आहेत

२) a, b आणि c ही विधाने बरोबर आहेत

३) d हे विधान बरोबर आहे

४) a, c आणि d ही विधाने बरोबर आहेत

3) According to Industrial Policy 1991, the Foreign Investment is essential for

a) Modernisation

b) Growing exports and Repaying loan

c) Industrial Development

d) Technology upgrading

Answer options :

1) a and c these statements are correct

2) a, b and c these statements are correct

3) d statement is correct

4) a, c and d these statements are correct

४) वाहन व वाहतूक धोरण

१) कथन I : "जानेवारी २००१ मध्ये भारत सरकारने देशांतर्गत जल वाहतूक धोरणाला मान्यता दिली."

कथन II : "रेल्वे आणि रस्ते वाहतूक हे एकमेकांना पूरक असतात."

पर्यायी उत्तरे :

- १) कथन I असत्य आहे. २) कथन II असत्य आहे.
३) कथन I आणि II, दोन्हीही असत्य आहेत. ४) कथन I आणि II, दोन्हीही सत्य आहेत.

1) **Statement I** : "The Inland Water Transport Policy was approved by the Government of India in January 2001".

Statement II : "Railway and Road Transport are complementary to each-other".

Answer options :

- 1) Statement I is false 2) Statement II is false
3) Statement I and II, both are false 4) Statement I and II, both are true

२) खालील विधाने विचारात घ्या :

a) फेब्रुवारी, २०१८ मध्ये महाराष्ट्राचे इलेक्ट्रिक व्हेईकल प्रोत्साहन धोरण, २०१८ जाहीर करण्यात आले.

b) महाराष्ट्राचे इलेक्ट्रिक व्हेईकल प्रोत्साहन धोरण, २०१८ अंतर्गत सात इलेक्ट्रिक वाहन उत्पादन घटक आणि एका बॅटरी उत्पादन घटकाकडून रु. ८४२० कोटी प्रस्तावित गुंतवणुकीचे प्रस्ताव प्राप्त झाले.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने अयोग्य आहे/त?

- १) केवळ (a) अयोग्य आहे २) केवळ (b) अयोग्य आहे
३) दोन्ही (a) आणि (b) अयोग्य आहेत ४) वरीलपैकी कोणतेही नाही

2) Consider the following statements :

a) Maharashtra Electric Vehicle Promotion Policy, 2018 declared in February, 2018.

b) Under Maharashtra Electric Vehicle Promotion Policy 2018 proposals have been received from seven electric vehicle manufacturing units and one battery manufacturing unit with proposed investment of % 8420 crore.

Which of the statement/s given above is/are incorrect ?

- 1) Only (a) is correct 2) Only (b) is correct
3) Both (a) and (b) are incorrect 4) None of the above

३) महाराष्ट्र इलेक्ट्रिक/विद्युत वाहन प्रोत्साहन धोरणाबद्दल खालील विधाने विचारात घ्या.

a) याची घोषणा फेब्रुवारी २०१८ मध्ये करण्यात आली.

b) सुधारीत महाराष्ट्र इलेक्ट्रिक/विद्युत वाहन प्रोत्साहन धोरण सन २०२२ मध्ये जाहीर करण्यात आले.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त a बरोबर २) फक्त b बरोबर
३) a आणि b दोन्ही बरोबर ४) a आणि b दोन्ही बरोबर नाहीत

3) Consider the following statements about the Maharashtra Electric Vehicle Incentive Policy.

a) It was announced in February 2018.

b) The revised Maharashtra Electric Vehicle Policy was announced in year 2022.

Answer options :

- 1) Only a is correct 2) Only b is correct
3) Both a and b are correct 4) Neither a nor b is correct

- ४) खालील विधाने विचारात घ्या.
a) महाराष्ट्र शासनाने मार्च २०२१ मध्ये कारवां (कॅरॅव्हन) पर्यटन धोरण मंजूर केले.
b) कारवां (कॅरॅव्हन) पर्यटन धोरण २०२१ अंतर्गत स्कूबा डायव्हिंग, वॉटर रॅप्लिंग आणि ट्रेकिंग यांचा समावेश होतो.
वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/त?

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त b बरोबर आहे
२) फक्त a बरोबर आहे
३) दोन्ही a आणि b बरोबर आहेत
४) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- 4) Consider the following statements.
a) Government of Maharashtra approved Caravan Tourism Policy in March 2021.
b) Caravan Tourism Policy 2021 covers scuba diving, water rappelling and trekking.
Which of the statement/s given above is/are correct ?
1) Only b is correct
2) Only a is correct
3) Both a and b are correct
4) None of the above

५) पुनर्वसन धोरण

- १) महाराष्ट्र शासनाच्या भूकंप पुनर्वसन धोरणानुसार खालीलपैकी मदतीचा कोणता निकष आहे ?
a) अशी खेडी की जेथे ७०% पेक्षा जास्त घरांची वर्ग IV व V हानी झाली आहे, ती नवीन जागेवर स्थापित करणे व नवीन बांधकाम करणे.
b) अशी खेडी की जेथे ५५% पेक्षा जास्त घरांची हानी झाली आहे, ती नवीन जागेवर स्थापित करणे व नवीन बांधकाम करणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) दोन्ही (a) आणि (b)
२) फक्त (b)
३) फक्त (a)
४) (a) व (b) पैकी कोणताही नाही
- 1) According to the earthquake rehabilitation policy of Maharashtra Government, which of the following is the criterion of assistance?
a) Villages in which more than 70% of house suffered category IV and V damages, would be relocated and reconstructed on new site.
b) Villages where more than 55% of the houses have been damaged, relocate and construct new ones.

Answer Options :

- 1) Both (a) and (b) 2) Only (b) 3) Only (a) 4) Neither (a) nor (b)
- २) ग्रामीण विकास मंत्रालयाने तयार केलेले नवीन पुनर्वसाहत आणि पुनर्वसन धोरण, २००७ यावर लक्ष केंद्रित करते.
a) धोरणामध्ये सर्व अनैच्छिक विस्थापनाचा समावेश होतो.
b) ४००/२०० किंवा अधिक कुटुंबासाठी सपाट किंवा आदिवासी प्रदेशासाठी सामाजिक प्रभाव मूल्यांकन सुरु केले.
c) विस्थापनापूर्वी पुनर्वसनाचे तत्त्व.
d) भूमिहीनासह सर्व कुटुंबासाठी घरकुल.
e) सामुदायिक आणि धार्मिक बैठकासाठी आदिवासींना मोफत जमीन मिळेल.

पर्यायी उत्तरे :

- १) वरील सर्व २) b आणि c ३) d आणि e ४) a आणि c

- 2) New Resettlement and Rehabilitation Policy, 2007 formulated by Ministry of Rural Development focuses on
- Policy covers all involuntary displacement.
 - Social impact assessment introduced for 400/200 or more families in plain/ tribal areas.
 - Principle of rehabilitation before displacement.
 - Housing for all families including the landless.
 - STs to get free of cost land for community and religious gathering.

Answer options :

- 1) All of the above 2) b and c 3) d and e 4) a and c

६) महिला व बालकांसाठीचे राष्ट्रीय धोरण

- १) 'बालकांसाठीचे राष्ट्रीय धोरणा' संबंधी खालील विधाने विचारात घ्या :
- बालकांसाठीचे नवीन राष्ट्रीय धोरणा (२०१३) अन्वये प्रत्येक सोळा वर्षाखालील व्यक्तिला बालक म्हणून संबोधले गेले.
 - बालकांसाठीचे नवीन राष्ट्रीय धोरणा (२०१३) अन्वये बालकांचा मानसिक, भावनिक, बौद्धिक, सामाजिक व सांस्कृतिक विकास एकत्रितपणे हाती घ्यावयास हवा हे मार्गदर्शक तत्त्व म्हणून मांडले गेले.

पर्यायी उत्तरे :

- विधान 'अ' बरोबर २) विधान 'ब' बरोबर
 - दोन्हीही विधाने बरोबर ४) दोन्हीही विधाने चूकीची
- 1) Consider the following statements about 'National Policy for Children' :
- The New National Policy (2013) for children recognises every person below the age of sixteen years as a child.
 - The New National Policy (2013) for children lays down the guiding principle that the mental, emotional, cognitive, social and the cultural development of the child are to be addressed in totality.

Answer options :

- 1) Statement 'A' is correct 2) Statement 'B' is correct
3) Both the statements are correct 4) Both the statements are false

७) शैक्षणिक धोरण

- १) शिक्षणाच्या कोणत्या धोरणाने ५+३+३+४ ह्या शैक्षणिक आकृतिबंधाची शिफारस केली ?
- राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - २०२० २) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - १९८६
 - राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण परीक्षण समिती - १९९० ४) शिक्षणाचे राष्ट्रीय धोरण - २०००
- 1) The 5+3+3+4 Educational pattern was recommended by which policy of Education ?
- National Education Policy — 2020
 - National Education Policy — 1986
 - National Education Policy Review Committee — 1990
 - National Policy of Education — 2000
- २) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार शिक्षण हक्क कायदा २००९ मध्ये वयोगटातील मुलांचा समावेश करावा लागेल.
- ३ - १८ २) ६ - १८
 - ३ - १४ ४) बदल करावा लागणार नाही

- 2) As per the National policy of education 2020 the Right to Education Act 2009 will cover the children of the ages
- 1) 3-18 2) 6-18 3) 3-14 4) No changes required
- 3) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार शालेय स्तरावरील पूर्वध्यायन स्तरामध्ये इयत्तांचा समावेश असेल.
- १) तिसरी ते पाचवी २) तिसरी ते आठवी
३) पहिली आणि दुसरी ४) पहिली आणि तिसरी
- 3) As per National Policy of Education 2020 preparatory stage of school education will include (standards) Grades.
- 1) Third to fifth 2) Third to eight 3) First and second 4) First and third
- ४) राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२० नुसार कार्यक्रम थांबविण्यात येईल.
- १) पीएच.डी. २) एम.फिल. ३) एम.सी.ए. ४) एम.पी.एड.
- 4) As per the National Education policy 2020 programme shall be discontinued.
- 1) Ph.D 2) M.Phil 3) MCA 4) M.P.Ed
- ५) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०१९, नुसार "बाल शिक्षण आणि संगोपनाचा राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आणि अध्यापनशास्त्रीय आराखडा" तयार करण्याची जबाबदारी खालीलपैकी कोणत्या संस्थेची आहे?
- १) यु.जी.सी. २) एन.सी.ई.आर.टी. ३) एन.सी.टी.ई. ४) एच.आर.डी.मंत्रालय
- 5) As per New Education Policy (2019) to develop a "National Curricular and Pedagogical Framework for Early Childhood Care and Education" (NCPFECCE) is the responsibility of which of the following institute?
- 1) UGC 2) NCERT 3) NCTE 4) Ministry of HRD
- ६) १९८६ च्या राष्ट्रीय धोरणामध्ये १९९२ मध्ये काही बदल करून राष्ट्रीय स्तरावरील पुढीलपैकी कोणत्या संस्थांचे पुनरावलोकन करण्यात आले ?
- a) एनसीईआरटी (NCERT) b) यूजीसी (UGC)
c) एनआयईपीए (NIEPA) d) एनसीव्हीटी (NCVT) e) एआयसीटीई (AICTE)
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) a, d, e २) a, b, c ३) c, d, b ४) b, c, e
- 6) The National Education Policy of 1986 was revised in 1992 with some changes in which of the following institutions at the national level ?
- a) NCERT b) UGC c) NIEPA
d) NCVT e) AICTE
- Answer options :**
- 1) a, d, e 2) a, b, c 3) c, d, b 4) b, c, e
- ७) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषद ने पहिल्यांदाच राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आणि अध्यापनशास्त्र आराखडा या अभ्यासक्रमासाठी तयार केला आहे.
- १) प्राथमिक शिक्षण २) प्रारंभिक बाल्यावस्था संगोपन आणि शिक्षण
३) विशेष गरजा असलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी शिक्षण ४) प्रज्ञावंत मुलांसाठी शिक्षण

- 7) National Council of Educational Research and Training has first time prepared the National curricular and Pedagogical framework for the programme as per NEP 2020.
- 1) Primary education
 - 2) Early childhood care and education
 - 3) Education for special needs students
 - 4) Education for gifted children
- ८) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार 'परख' हे प्रस्तावित आहे.
- १) राष्ट्रीय मार्गदर्शन केंद्र
 - २) राष्ट्रीय ज्ञान केंद्र
 - ३) राष्ट्रीय मूल्यांकन केंद्र
 - ४) राष्ट्रीय अभ्यासक्रम विकसन केंद्र
- 8) As per the National Policy on Education 2020 'PARAKHW' is proposed
- 1) National Guidance Centre
 - 2) National Knowledge Centre
 - 3) National Assessment Centre
 - 4) National Curriculum Development Centre
- ८) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० ने वर लक्ष केंद्रित करण्यासाठी मनुष्य बळ विकास मंत्रालयाची पुनर्रचना शिक्षण मंत्रालयात करण्यासाठी शिफारस केली आहे.
- १) शिक्षण आणि अध्ययन
 - २) शिक्षणात विद्यार्थ्यांचा प्रवेश वाढविण्यासाठी
 - ३) शिक्षणाची गुणवत्ता
 - ४) अध्ययन आणि अध्यापन
- 9) The National Education Policy 2020 recommended to re designate Ministry of Human Resource Development as Ministry of Education to focus on
- 1) Education and learning
 - 2) Increase the access of students in education
 - 3) Quality of education
 - 4) Learning and teaching
- १०) विविध स्थानिक बोली भाषा बोलणाऱ्या शिक्षकांना भाड्याने घ्यावे अशी शिफारस राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०१९ ने साठी केली.
- १) मुलींच्या शिक्षण
 - २) अनुसूचित जाती व इतर मागासवर्गीय मुलांच्या शिक्षण
 - ३) अल्पसंख्यांक समाजातील मुलांचे शिक्षण
 - ४) शहरी गरीब कुटुंबातील मुलांचे शिक्षण
- 10) National Education Policy 2019 recommended to hire teachers who speak various local home languages for
- 1) Education of girl students
 - 2) Education of children belonging to SC and OBC
 - 3) Education of children from minority community
 - 4) Education of children from urban poor family
- ११) नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०१६ निश्चित करण्यासाठी टी.एस.आर. सुब्रह्मण्यम समितीने शिफारशी केल्या.
- a) विद्यापीठ अनुदान आयोग, अखिल भारतीय तांत्रिक शिक्षण परिषद, सारख्या नियंत्रण यंत्रणामध्ये मूलभूत बदल केले जावेत.
 - b) इयत्ता पाचवी पर्यंतचे शिक्षण मातृभाषेतूनच द्यावे.
 - c) कौशल्यपूर्ण व व्यवसायाभिमुख शिक्षणावर भर द्यावा.
 - d) एकूण जीडीपीच्या ६% इतका खर्च शिक्षणावर करावा.
- वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?
- १) फक्त (a)
 - २) फक्त (b)
 - ३) (a), (c) आणि (d)
 - ४) वरील सर्व

- 11) Recommendations made by T.S.R. Subramanyam Committee for the determination of the new National Education Policy 2016.
- Fundamental changes should be made to the governing bodies such as University Grants Commission, All India Council for Technical Education.
 - Education upto 5th Class should be in mother tongue.
 - Emphasis should be placed on Skill and Vocational Education.
 - 6% of the total GDP should be spent on Education.
- Which of the statement(s) given above is/are **correct**?
- 1) Only (a) 2) Only (b) 3) (a), (c) and (d) 4) All of the above

- १२) नविन शैक्षणिक धोरण (२०१९) च्या मसुद्यानुसार पुढीलपैकी कोणत्या व्यावसायिक पदवी अभ्यासक्रमांचा कालावधी चार वर्षे (किंवा त्यापेक्षा अधिक) असेल ?
- वाणिज्य
 - अभियांत्रिकी आणि वैद्यकीय
 - कला
 - विधी आणि शिक्षक शिक्षण

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) आणि (c) २) (a) आणि (d) ३) (b) आणि (d) ४) (c) आणि (d)
- 12) According to Draft of New Education Policy (2019) which of the following professional streams may only have 4 years duration (or more) for the undergraduate degree ?
- Commerce
 - Engineering and Medicine
 - Arts
 - Law and Teacher Education

Answer Options :

- 1) (a) and (c) 2) (a) and (d) 3) (b) and (d) 4) (c) and (d)
- १३) राष्ट्रीय औद्योगिक धोरण २०२० हे शिक्षणाच्या सर्व सतराव्या अध्ययनाचा अवलंब करण्यास सुचविते.
- आशय आधारित
 - पाठ्यपुस्तकावर आधारित
 - अनुभवात्मक शिक्षण**
 - वर्तनवादी
- 13) National policy of education 2020 suggest that learning will be adopted at all levels of education.
- content oriented
 - text book oriented
 - experiential learning
 - behaviouristic

- १४) नवीन शैक्षणिक धोरण, २०२० मध्ये नोंदविलेल्या निरिक्षणाप्रमाणे भारतातील उच्च शिक्षण प्रणारी खालीलपैकी कोणत्या समस्यांचा सामना करत आहे ?
- अतिशय विखुरलेली उच्च शैक्षणिक परिसंस्था.
 - आकलन कौशल्याचा विकास आणि अध्ययनाच्या निष्पत्तीवर कमी भर.
 - शैक्षणिक शाखांची साचेबंद पद्धतीने विभागणी
 - मर्यादित शिक्षक आणि संस्थात्मक स्वायत्तता.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a) २) फक्त (b) ३) वरीलपैकी सर्व ४) वरीलपैकी नाही
- 14) As observed in the New Education Policy 2020, the higher education system in India is facing which of the following problems ?
- A severely fragmented higher education ecosystem.
 - Less emphasis on the development of Cognitive Skills and Learning outcomes.
 - A rigid separation of disciplines.
 - Limited Teacher and institutional autonomy.

Answer Options :

- 1) Only (a) 2) Only (b) 3) All of the above 4) None of the above

१५) खालीलपैकी राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० ची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ?

- a) प्रत्येक विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाला चालना.
- b) परीक्षेसाठीच्या अभ्यासावर भर.
- c) साकारिक मूल्यमापनावर लक्ष.
- d) मानवीय घटनात्मक मूल्ये आणि नैतिकता जोपासणे.
- e) बाल्यावस्था काळजी आणि शिक्षण याकडे दुर्लक्ष.
- f) ३ ते १८ वर्षापर्यंतच्या विद्यार्थ्यांना मोफत आणि बंधनकारक शिक्षण.

पर्यायी उत्तरे :

- १) a, c, d २) a, d, f ३) b, c, e ४) वरील सर्व

15) Which of the following are the features of the National Education Policy 2020 ?

- a) Promotion of holistic development of each child.
- b) Focus on learning for exam.
- c) Focus on summative evaluation.
- d) Foster ethics and human constitutional values.
- e) Neglect early childhood care and education.
- f) Free and compulsory education for students of 3 to 18 years of age.

Answer options :

- 1) a, c, d 2) a, d, f 3) b, c, e 4) All of the above

१६) यशपाल समिती (१९९३) अहवालामध्ये प्राथमिक शिक्षणाच्या संदर्भात खालील शिफारशी केल्या होत्या.

- A) नर्सरी वर्गात प्रवेश घेताना परीक्षा घेणे, मुलाखती घेणे हे पूर्णपणे टाळावेत.
- B) प्राथमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांना गृहपाठ देऊ नयेत.
- C) शाळेतील सहकार्यात्मक अध्ययनाला चालना देणे.
- D) प्राथमिक शाळांना मुक्तपणे अनुदान द्यावे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) सर्व A, B, C आणि D बरोबर आहेत २) A आणि B बरोबर आहेत
३) A, B आणि C बरोबर आहेत ४) A आणि D बरोबर आहेत

16) In Yashpal Committee Report (1993) following recommendations were made for primary education

- A) Practice of holding tests and interviews for admissions to nursery classes should be abolished.
- B) In Primary classes children should not be given any homework.
- C) To give a boost to co-operative learning in schools.
- D) Primary schools should be provided grants liberally.

Answer options :

- 1) All A, B, C and D are correct 2) A and B are correct
3) A, B and C are correct 4) A and D are correct

१७) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २००० नुसार २०१० साठी खालीलपैकी कोणते उद्दिष्ट्ये होती ?

- a) बालमृत्यू दर दर हजारी जिवंत जन्मामागे ३० च्या खाली आणणे.
- b) माता मृत्यू दरांचे प्रमाण दर १००००० जिवंत जन्मामागे १०० च्या खाली आणणे.
- c) ८०% संस्थात्मक प्रसूती आणि १००% प्रसूती प्रशिक्षित व्यक्तीद्वारे करण्याचे साध्य करणे.
- d) जन्म, मृत्यू, विवाह आणि गर्भधारणेची १००% नोंदणी साध्य करणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) c आणि d २) a आणि b ३) वरीलपैकी सर्व ४) वरीलपैकी नाही

- 17) Which of the following were goals for 2010 as per National Population Policy, 2000 ?
- Reduce infant mortality rate to below 30 per 1000 live births.
 - Reduce maternal mortality ratio to below 100 per 100000 live births.
 - Achieve 80% institutional deliveries and 100% deliveries by trained persons.
 - Achieve 100% registration of births, deaths, marriage and pregnancy.

Answer options :

- 1) c and d 2) a and b 3) All of the above 4) None of the above

- १८) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० हे खालील कोणत्या मार्गदर्शक स्तंभावर आधारित आहे ?

- a) प्रवेश b) नि/पक्षपातीपणा c) गुणवत्ता d) जबाबदारी

पर्यायी उत्तरे :

- १) b आणि d २) a,c आणि d ३) वरीलपैकी सर्व ४) वरीलपैकी नाही

- 18) National Education Policy 2020 is based on which of the following guiding pillars ?

- a) Access b) Impartiality c) Quality d) Accountability

Answer options :

- 1) b and d 2) a,c and d 3) All of the above 4) None of the above

- १९) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० मध्ये एनआरएफ ची खालीलपैकी कोणती प्राथमिक कार्ये असतील ?

- a) स्पर्धात्मक, सर्व प्रकारच्या आणि सर्व शाखांच्या सहअध्यायी पुनरावलोकीत अनुदान प्रस्तावासाठी निधी देणे.
b) जिथे संशोधन, नवजात अवस्थेत आहे अशा विद्यापीठांना आणि महाविद्यालयांना मार्गदर्शन करून संशोधन प्रारंभ, विकसित आणि सुलभ करणे.
c) संशोधक आणि सरकारच्या तसेच उद्योगांच्या संबंधित शाखांमध्ये दुवा म्हणून काम करणे.
d) उत्कृष्ट संशोधन आणि प्रगतीचा सन्मान करणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) b आणि c २) b,c आणि d ३) a,b,c आणि d ४) वरीलपैकी नाही

- 19) Which of the following will be the primary function of NRF in National Education Policy 2020?

- a) Funding of competitive, peer reviewed grant proposals of all types and disciplines.
b) To initiate develop and facilitate research by guiding universities and colleges where research is in neonatal stage.
c) Acting as a link between researcher and relevant branches of government as well as industry.
d) Honoring outstanding research and progress.

Answer options :

- 1) b and c 2) b,c and d 3) a,b,c and d 4) None of the above

- २०) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० हे खालील कोणत्या मार्गदर्शक स्तंभावर आधारित आहे ?

- a) प्रवेश b) नि/पक्षपातीपणा c) गुणवत्ता d) जबाबदारी

पर्यायी उत्तरे :

- १) b आणि d २) a,c आणि d ३) वरीलपैकी सर्व ४) वरीलपैकी नाही

- 20) National Education Policy 2020 is based on which of the following guiding pillars ?

- a) Access b) Impartiality c) Quality d) Accountability

Answer options :

- 1) b and d 2) a,c and d 3) All of the above 4) None of the above

- २१) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० मध्ये एनआरएफ ची खालीलपैकी कोणती प्राथमिक कार्ये असतील ?
- स्पर्धात्मक, सर्व प्रकारच्या आणि सर्व शाखांच्या सहअध्यायी पुनरावलोकीत अनुदान प्रस्तावासाठी निधी देणे.
 - जिथे संशोधन, नवजात अवस्थेत आहे अशा विद्यापीठांना आणि महाविद्यालयांना मार्गदर्शन करून संशोधन प्रारंभ, विकसित आणि सुलभ करणे.
 - संशोधक आणि सरकारच्या तसेच उद्योगांच्या संबंधित शाखांमध्ये दुवा म्हणून काम करणे.
 - उत्कृष्ट संशोधन आणि प्रगतीचा सन्मान करणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) b आणि c २) b,c आणि d ३) a,b,c आणि d ४) वरीलपैकी नाही
- 21) Which of the following will be the primary function of NRF in National Education Policy 2020?
- Funding of competitive, peer reviewed grant proposals of all types and disciplines.
 - To initiate develop and facilitate research by guiding universities and colleges where research is in neonatal stage.
 - Acting as a link between researcher and relevant branches of government as well as industry.
 - Honoring outstanding research and progress.

Answer options :

- 1) b and c 2) b,c and d 3) a,b,c and d 4) None of the above

८) युवक धोरण

- १) राष्ट्रीय युवक धोरण २०१४ ची खालीलपैकी उद्दिष्ट्ये कोणती आहे/आहेत ?
- तरुणांना योग्य शिक्षण कौशल्य देऊन आणि उद्योजकांना चालना देऊन त्यांना उत्पादक कार्यशक्ती म्हणून विकसित करणे.
 - प्रभावी आरोग्य सेवा, निरोगी जीवनशैली आणि खेळांतून एक मजबूत आणि निरोगी पिढी विकसित करणे.
 - तरुणांमध्ये सामाजिक मूल्ये आणि समाजसेवेची भावना वाढविणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त c २) b आणि c ३) a,b आणि c ४) वरीलपैकी नाही
- 1) Which of the following is/are the objectives of the National Youth Policy 2014 ?
- To develop the youth into a productive workforce, by providing them the right education and skills and promoting entrepreneurship.
 - To develop a strong and healthy generation through effective health care, promotion of a healthy life style and sports.
 - To promote social values and spirit of community service among the youth.

Answer options :

- 1) Only c 2) b and c 3) a, b and c 4) None of the above

- २) राष्ट्रीय युवक धोरण २०१४ ची खालीलपैकी उद्दिष्ट्ये कोणती आहे/आहेत ?
- तरुणांना योग्य शिक्षण कौशल्य देऊन आणि उद्योजकांना चालना देऊन त्यांना उत्पादक कार्यशक्ती म्हणून विकसित करणे.
 - प्रभावी आरोग्य सेवा, निरोगी जीवनशैली आणि खेळांतून एक मजबूत आणि निरोगी पिढी विकसित करणे.
 - तरुणांमध्ये सामाजिक मूल्ये आणि समाजसेवेची भावना वाढविणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त c २) b आणि c ३) a,b आणि c ४) वरीलपैकी नाही

- 2) Which of the following is/are the objectives of the National Youth Policy 2014 ?
- To develop the youth into a productive workforce, by providing them the right education and skills and promoting entrepreneurship.
 - To develop a strong and healthy generation through effective health care, promotion of a healthy life style and sports.
 - To promote social values and spirit of community service among the youth.

Answer options :

- 1) Only c 2) b and c 3) a, b and c 4) None of the above
- 3) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०१९, नुसार "बाल शिक्षण आणि संगोपनाचा राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आणि अध्यापनशास्त्रीय आराखडा" तयार करण्याची जबाबदारी खालीलपैकी कोणत्या संस्थेची आहे ?
- १) यु.जी.सी. २) एन.सी.ई.आर.टी. ३) एन.सी.टी.ई. ४) एच.आर.डी.मंत्रालय
- 3) As per New Education Policy (2019) to develop a "National Curricular and Pedagogical Framework for Early Childhood Care and Education" (NCPFECCE) is the responsibility of which of the following institute?
- 1) UGC 2) NCERT 3) NCTE 4) Ministry of HRD
- ४) विविध स्थानिक बोली भाषा बोलणाऱ्या शिक्षकांना भाड्याने घ्यावे अशी शिफारस राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०१९ ने साठी केली.
- १) मुलींच्या शिक्षण २) अनुसूचित जाती व इतर मागासवर्गीय मुलांच्या शिक्षण
३) अल्पसंख्यांक समाजातील मुलांचे शिक्षण ४) शहरी गरीब कुटुंबातील मुलांचे शिक्षण
- 4) National Education Policy 2019 recommended to hire teachers who speak various local home languages for
- 1) Education of girl students
2) Education of children belonging to SC and OBC
3) Education of children from minority community
4) Education of children from urban poor family
- ५) शालेय व्यवस्थापनास खालील कार्य करण्यास RTE कायदा, २००९ ने शिफारस केली आहे.
- a) शालेय कामकाजावर देखरेख ठेवणे. b) शालेय विकासाचे नियोजन व शिफारस करणे.
c) प्राप्त अनुदानाच्या उपयोगावर देखरेख ठेवणे. d) इतर विहित कार्ये सुरु ठेवणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a) विधान योग्य आहे. २) फक्त (c) विधान योग्य आहे.
३) फक्त (d) विधान योग्य आहे. ४) सर्व (a),(b),(c) आणि (d) विधाने योग्य आहेत.
- 5) RTE Act, 2009 recommended school management to perform the following functions to :
- Monitor the working of the school
 - Prepare and recommend school development plan.
 - Monitor the utilisation of the grant received.
 - Perform such other functions as may be prescribed.

Answer Options :

- 1) Only (a) statement is correct 2) Only (c) statement is correct
3) Only (d) statement is correct 4) All (a),(b),(c) and (d) statements are correct

- ६) नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०१६ निश्चित करण्यासाठी टी.एस.आर. सुब्रमह्यम समितीने शिफारशी केल्या.
- a) विद्यापीठ अनुदान आयोग, अखिल भारतीय तांत्रिक शिक्षण परिषद, सारख्या नियंत्रण यंत्रणामध्ये मूलभूत बदल केले जावेत.
- b) इयत्ता पाचवी पर्यंतचे शिक्षण मातृभाषेतूनच द्यावे.
- c) कौशल्यपूर्ण व व्यवसायाभिमुख शिक्षणावर भर द्यावा.
- d) एकूण जीडीपीच्या ६% इतका खर्च शिक्षणावर करावा.
- वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?
- १) फक्त (a) २) फक्त (b) ३) (a), (c) आणि (d) ४) वरील सर्व
- 6) Recommendations made by T.S.R. Subramanyam Committee for the determination of the new National Education Policy 2016.
- a) Fundamental changes should be made to the governing bodies such as University Grants Commission, All India Council for Technical Education.
- b) Education upto 5th Class should be in mother tongue.
- c) Emphasis should be placed on Skill and Vocational Education.
- d) 6% of the total GDP should be spent on Education.
- Which of the statement(s) given above is/are correct?
- 1) Only (a) 2) Only (b) 3) (a), (c) and (d) 4) All of the above

३) आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील यंत्रणा व धोरणे

- १) संयुक्त राष्ट्रे-आर्थिक आणि सामाजिक व्यवहार विभाग संक्षिप्त धोरणानुसार खालीलपैकी कोणती/ते विधाने/न बरोबर आहे/त ?
- a) २०२३ ते २०५० मध्ये ६५ वर्षे किंवा अधिक वयाच्या व्यक्तींची संख्या भारतात दुप्पटीपेक्षा अधिक होणे अपेक्षित आहे. ज्यामुळे आरोग्य सेवा आणि सामाजिक सुरक्षेला आव्हान मिळेल.
- b) २०२२ मध्ये भारताचा जन्म दर २.० जन्म प्रति स्त्री, २.१ एवढा होण्याच्या उंबरठ्यावर होता.
- c) भारताची लोकसंख्या १९७० मध्ये ५५८ दशलक्ष होती आणि २०२३ मध्ये १४२९ दशलक्ष होण्याचा अंदाज असून २०२३ मध्येच १४२६ दशलक्ष लोकसंख्येच्या चीनला लोकसंख्येत भारत मागे टाकेल.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त a २) फक्त b ३) फक्त c ४) वरील सर्व a,b,c
- 1) As per U.N. DESA Policy Brief which of the following statements is/are right ?
- a) Between 2023-2050, the number of persons aged 65 or over is expected to more than double in India posing challenge to health care and social security.
- b) In 2022, India's birth rate at 2.0 births per woman was just below replacement threshold of 2.1.
- c) India's population was 558 million in 1970 and projected population stands at 1429 million in 2023 overtaking China at 1426 million in 2023.

Answer options :

- 1) a only 2) b only 3) conly 4) All a,b,c
- २) "लोकसंख्येचा आकार किंवा रचना यासंबंधी शासनाने निश्चित केलेल्या उद्दिष्टांचा एक समुदाय व ती उद्दिष्ट्ये साध्य करण्याच्या हेतूने उपयोगात आणलेली साधने म्हणजे लोकसंख्या धोरण," ही व्याख्या कोणी केली आहे ?
- १) होप एल्डरीज २) स्पेंगलर आणि डंकन
- ३) बॉर्न थॉम्पसन आणि लेविस ४) कुमुदिनी दांडेकर

- 2) Who of the following defined population policy as group of objectives set by the Government about the size of the population and its structure and the means used to achieve those objectives?
- 1) Hope Eldridge
2) Spengler and Duncan
3) Bourne Thompson and Lewis
4) Kumudini Dandekar

- 3) जागतिक आरोग्य संघटनेच्या सार्वत्रिक आरोग्य विस्तार (UHC) कार्यक्रम आणि भागीदारीचा भर यावर आहे.
- a) प्राथमिक आणि प्रतिबंधक आरोग्य देखभाल उपलब्ध होणे.
b) लोकांना गरज असलेली औषधे आणि आरोग्य उत्पादने पोहोचतील याची खात्री करणे.
c) आरोग्य कार्यकर्त्यांसाठी कार्यबल प्रशिक्षण आणि कामगार संरक्षण.
d) देणगीदार रूपात भागीदार

पर्यायी उत्तरे :

- १) a आणि b २) फक्त c ३) वरील सर्व ४) a आणि d
- 3) WHO's Universal Health Coverage Programmes and Partnerships emphasize on
- a) Access to primary and preventive health care.
b) Ensuring access to the medicines and health products people need.
c) Workforce training and labour protection for health workers.
d) Partnership in the form of donors.

Answer options :

- 1) a and b 2) Only c 3) All of the above 4) a and d

४) शासकीय व अशासकीय संघटनांचे कार्यक्रम व सेवा

- १) राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि अधिस्वीकृती परिषदेकडून (नॅक)
२) राष्ट्रीय शिक्षक शिक्षण परिषद (NCTE)
३) अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद
४) शैक्षणिक संस्था व विद्यापीठे
५) राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद
६) भारतीय वृत्तपत्र परिषद
७) लाल बहादूर शास्त्री राष्ट्रीय प्रशासन अकादमी

- १) 'अ' आणि 'इ' गटाच्या जोड्या जुळवा :

गट - A (अधिनियम)

- a) केंद्रीय विद्यापीठ अधिनियम
b) केंद्रीय शैक्षणिक संस्था (प्रवेशात आरक्षण) अधिनियम
c) विद्यापीठ अनुदान आयोग अधिनियम
d) राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक शिक्षण संस्था अधिनियम

गट - B (वर्ष)

- i) 1956
ii) 2004
iii) 2006
iv) 2009

पर्यायी उत्तरे :

- (a) (b) (c) (d)
- १) (iii) (iv) (i) (ii)
२) (iv) (iii) (i) (ii)
३) (ii) (iv) (i) (iii)
४) (iii) (ii) (i) (iv)

1) Match the following pairs of **Column 'A'** with **'B'**.

Column-A (Name of the Act)

- a) The Central Universities Act
b) The Central Educational Institutions
(Reservation in Admission) Act
c) The University Grant Commission Act
d) The National Commission for
Minority Education Institutions Act

Column-B (Year)

- i) 1956
ii) 2004
iii) 2006
iv) 2009

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
2)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
3)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
4)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)

२) खालील विधाने विचारात घ्या :

- a) युवा व्यवहार आणि क्रिडा मंत्रालयाची स्थापना सुरुवातीला क्रिडा विभाग म्हणून १९८२ मध्ये नवी दिल्ली येथील नवव्या (IX) आशियाई खेळांच्या आयोजनाच्यावेळी करण्यात आली.
b) आंतरराष्ट्रीय युवा वर्ष १९८५ साजरे करताना युवा व्यवहार आणि क्रिडा मंत्रालयाचे नाव युवा व्यवहार आणि क्रिडा विभाग असे बदलण्यात आले.
c) २७ मे २००८ रोजी युवा व्यवहार आणि क्रिडा विभाग मंत्रालय बनले.
वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त a २) फक्त c ३) a आणि b ४) वरीलपैकी नाही

2) Consider the following statements :

- a) The Ministry of Youth Affairs and Sports was initially set up as the Department of Sports in 1982 at the time of organization of the ninth (IX) Asian Games in New Delhi.
b) The Ministry of Youth Affairs and Sports name was changed to the Department of Youth Affairs and Sports during celebration of the International Youth year 1985.
c) Department of Youth Affairs and Sports become a Ministry on 274 May 2008.

Which of the statement(s) given above is/are correct ?

- 1) Only a 2) Only c 3) a and b 4) None of the above

३) कोणत्या शिक्षणातील गुणवत्ता वाढविण्यासाठी २००३ मध्ये MHRD द्वारे 'NPTEL' ची सुरुवात करण्यात आली ?

- १) वैद्यकीय शिक्षण २) कृषी शिक्षण ३) अभियांत्रिकी शिक्षण ४) कायदेशीर शिक्षण

3) 'NPTEL' was initiated by the MHRD in 2003 to enhance the quality in

- 1) Medical education 2) Agricultural education
3) Engineering education 4) Legal education

४) कोणती संस्था 'SWAYAM' ची राष्ट्रीय समन्वयक नाही ?

- १) NCTE २) NCERT ३) CEC ४) NIOS

4) Which organization is not a national coordinator of 'SWAYAM' ?

- 1) NCTE 2) NCERT 3) CEC 4) NIOS

१) राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि अधिस्वीकृती परिषदेकडून (नॅक)

- १) राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि अधिस्वीकृती परिषदेकडून (नॅक) उच्च शैक्षणिक संस्थांचे मूल्यांकन करण्यासाठी कोणते निकष वापरले जातात ?
- अभ्यासक्रम पैलू, अध्यापन-शिक्षण आणि मूल्यांकन
 - संशोधन, नवीन उपक्रम आणि विस्तार, पायाभूत सुविधा व अध्ययन संसाधने
 - विद्यार्थी आधार आणि प्रगती, शासन, नेतृत्व आणि व्यवस्थापन
 - संस्थेबद्दलच्या तक्रारी

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) फक्त (b) २) (a), (b) आणि (c)
३) (a), (b) आणि (d) ४) सर्व पर्याय बरोबर आहेत
- 1) What are the criteria used by the National Assessment and Accreditation Council (NAAC) to evaluate higher education institutions ?
- Curricular Aspect, Teaching-Learning and Evaluation
 - Research, Innovations and Extensions, Infrastructure and Learning Resources
 - Student Support and Progression, Governance, Leadership and Management
 - Bumout Cases
- Answer Options :**
- 1) (a) and (b) 2) (a), (b) and (c)
3) (a), (b) and (d) 4) All options are correct

- २) NAAC (राष्ट्रीय मूल्यांकन व मान्यता परिषद) संबंधात पुढील विधाने विचारात घ्या.
- अनुच्छेद-३६१ अनुसार राज्यपाल आपल्या पदाच्या अधिकारांच्या वापराबद्दल आणि कर्तव्यांच्या पालनाबद्दल केलेल्या कृतीबद्दल कोणत्याही न्यायालयास उत्तरदायी असणार नाही.
 - राज्यपाल आपल्या पदावर जोपर्यंत आहे तोपर्यंत त्यांच्या विरुद्ध कोणत्याही स्वरूपाची फौजदारी कार्यवाही करता येणार नाही अथवा चालू ठेवता येणार नाही.
 - राष्ट्रपती पद हे कार्यात्मकतेपेक्षा अधिक समारंभात्मक आहे परंतु राज्यपालपद हे समारंभात्मक त्याचप्रमाणे कार्यात्मक देखील आहे.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/त ?

- १) (a) आणि (d) २) (a) आणि (c) ३) (a), (b) आणि (c) ४) वरीलपैकी सर्व
- 2) Consider the following statements with reference to NAAC (National Assessment and Accreditation Council)
- NAAC was established in 1994
 - It is Constitutional body
 - It is funded by University Grants Commission
 - It's headquarter is at New Delhi
- Which of the statements are given above is /are correct ?
- 1) (a) and (d) 2) (a) and (c) 3) a), (b) and (c) 4) All of the above

२) राष्ट्रीय शिक्षक शिक्षण परिषद

- १) राष्ट्रीय शिक्षक शिक्षण परिषद (NCTE) यासाठी जबाबदार आहे –
- प्राथमिक, माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक स्तरावर शिक्षण देणाऱ्या सर्व औपचारिक शाळामधील शिक्षकांसाठी शैक्षणिक पात्रता विहित करणे.
 - सर्वोत्कृष्ट व्यावसायिकांना जमवून अनुभवी व विश्वासू मार्गदर्शनासाठीच्या राष्ट्रीय मिशनसाठी पद्धती विकसित करणे व आराखडा तयार करणे.
 - देशभरासाठी शिक्षक शिक्षणासाठी प्रणालीचे नियोजन व विकास करणे.
 - सर्वोत्कृष्ट प्रौढशिक्षण अभ्यासक्रम चौकट निर्माण करणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त a २) फक्त b ३) फक्त d ४) a,b आणि c

- 1) National Council for Teacher Education (NCTE) is responsible for —
- Prescribing qualifications for teachers in all formal schools imparting education at elementary, secondary and senior secondary stages.
 - Developing and designing modalities for National Mission for Mentoring by Pooling outstanding professionals.
 - Planning, developing the teacher education system throughout the country.
 - Creating an outstanding Adult Education Curriculum framework.

Answer options :

- 1) Only a 2) Only b 3) Only d 4) a,b and c

३) अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद

- १) NPTEL व MHRD चा एक प्रकल्प आहे. जो भारतीय तंत्रज्ञान संस्था आणि . बंगलोर सह २००३ मध्ये सुरु केला आहे.
- दिल्ली
 - रुरकी
 - कानपूर
 - पुणे
 - कोलकाता

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a), (b), (c) २) फक्त (b), (d), (e) ३) फक्त (a), (d), (e) ४) फक्त (c), (d), (e)

- 1) NPTEL is a project of MHRD initiated by Indian Institute of Technology along with IISc Bangalore in 2003.
- Delhi
 - Roorkee
 - Kanpur
 - Pune
 - Kolkata

Answer Options :

- 1) Only (a), (b), (c) 2) Only (b), (d), (e) 3) Only (a), (d), (e) 4) Only (c), (d), (e)

- २) कोणत्या शिक्षणातील गुणवत्ता वाढविण्यासाठी २००३ मध्ये MHRD द्वारे 'NPTEL' ची सुरुवात करण्यात आली ?
- वैद्यकीय शिक्षण
 - कृषी शिक्षण
 - अभियांत्रिकी शिक्षण
 - कायदेशीर शिक्षण
- 2) 'NPTEL' was initiated by the MHRD in 2003 to enhance the quality in
- Medical education
 - Agricultural education
 - Engineering education
 - Legal education

- ३) राष्ट्रीय प्रमाणन मंडळ (NBA) ची स्थापना च्या पुढाकाराने झाली.
१) युनेस्को २) युजीसी ३) एनसीटीई ४) एआयसीटीई
- 3) Board of Accreditation (NBA) was initially established by
1) UNESCO 2) UGC 3) NCTE 4) AICTE
- ४) खालीलपैकी कोणते कार्य अखिल भारतीय तांत्रिक शिक्षण परिषद (AICTE) करते ?
a) नवीन व्यावसायिक व तांत्रिक शिक्षण संस्था सुरु करण्यास मान्यता देणे.
b) तांत्रिक शिक्षणाचे निकष ठरविणे.
c) तांत्रिक शिक्षणाचे मूल्यमापन करणे.
वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?
१) फक्त (a) २) फक्त (b) ३) वरीलपैकी नाही ४) वरीलपैकी सर्व
- 4) Which of the following function is done by the All India Council of Technical Education?
a) To give approval to start new professional and technical educational institutes.
b) To decide criteria of technical education.
c) To evaluate technical education.
Which of the statement(s) given above is/are correct?
1) Only (a) 2) Only (b) 3) None of the above 4) All the above
- ५) अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषदे संदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने चुकीचे आहे/आहेत ?
a) अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण मंडळाची स्थापना नोव्हेंबर १९४९ मध्ये करण्यात आली.
b) केंद्र शासन व राज्य शासन यांना तांत्रिक शिक्षण संस्थापन करण्यासाठी मार्गदर्शन करण्यासाठी मदत करते.
c) अभियांत्रिकी मधील प्रशिक्षण आणि संशोधनाकरिता मार्गदर्शन करते.
पर्यायी उत्तरे :
१) फक्त a २) फक्त b ३) a आणि b ४) वरीलपैकी नाही
- 5) Which of the following statement(s) is/are incorrect regarding All India Council for Technical Education ?
a) The All India Board of Technical Education was established in November 1949.
b) To assist Central Government and State Government in guiding the establishment of Technical Education Institutions.
c) To guide training and research in engineering.
Answer options :
1) Only a 2) Only b 3) a and b 4) None of the above
- ६) खालीलपैकी कोणते एक अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेचे कार्य नाही ?
१) शिक्षणाच्या सर्व स्तरांवर तंत्रशिक्षणाचा समन्वय साधणे.
२) शिक्षकांच्या प्रशिक्षणाचा कार्यक्रम तयार करणे.
३) तंत्रशिक्षणाचे शिक्षण शुल्क व इतर शुल्क यासंबंधी धोरण तयार करणे.
४) सर्व तंत्रशिक्षणाचे खाजगीकरण करणे.
- 6) Which one of the following is not a function of All India Council for Technical Education ?
1) To co-ordinate the technical education at all stages of education.
2) To prepare the programme for teacher's training.
3) To prepare the policy regarding tuition fees and other fees for technical education.
4) To privatize all technical education.

- ७) इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ मॅनेजमेंट (IIM) बाबत खालील विधाने विचारात घ्या आणि योग्य पर्याय निवडा.
- a) आय.आय.एम. रोहतक हे पंजाब राज्यात स्थित आहे.
b) महाराष्ट्रात आय.आय.एम. मुंबई येथे स्थित आहे.
c) नॅशनल इन्स्टिट्युशनल रँकिंग फ्रेमवर्क २०२० नुसार आय.आय.एम. अहमदाबाद यास प्रथम गुणानुक्रम आहे.
d) आय.आय.एम. लखनऊची स्थापना १९८६ मध्ये करण्यात आली आणि एन.आय.आर.एफ. २०२० च्या क्रमवारीत ते तिसऱ्या स्थानावर आहे.
- वरीलपैकी कोणती विधाने सत्य आहेत?
- १) फक्त विधान (c) सत्य आहे
२) फक्त विधान (d) सत्य आहे
३) विधाने (a) आणि (b) सत्य आहेत
४) सर्व विधाने सत्य आहेत
- 7) Consider following statements about 'Indian Institutes of Management's and choose correct alternative from below.
- a) IIM Rohatak is located in Punjab State.
b) In Maharashtra IIM is located in Mumbai
c) According to National Institutional Ranking Framework (NIRF) 2020 IIM Ahmadabad is having First Rank.
d) IIM Lucknow established in 1986 and having Third Rank in NIRF, 2020 ranking
- Which of the above statements are true?
- 1) Only statement (c) is true
2) Only statement (d) is true
3) Statements (a) and (b) are true
4) All statements are true

४) शैक्षणिक संस्था व विद्यापीठे

- १) योग्य जोड्या जुळवा :
संस्था	स्थापना वर्ष
a) एन.सी.ई.आर.टी.	i) 1956
b) एन.आय.ई.पी.ए.	ii) 1945
c) यूजीसी	iii) 1962
d) ए.आय.सी.टी.ई.	iv) 1995
e) एन.सी.टी.ई.	v) 1961

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)
१)	(v)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
२)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)	(v)
३)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)	(v)
४)	(iv)	(v)	(iii)	(i)	(ii)
- 1) Match the following :

Organisation	Establishment Year
a) NCERT	i) 1956
b) NIEPA	ii) 1945
c) UGC	iii) 1962
d) AICTE	iv) 1995
e) NCTE	v) 1961

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)
1)	(v)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
2)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)	(v)
3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)	(v)
4)	(iv)	(v)	(iii)	(i)	(ii)

- २) जगामध्ये मुक्त विद्यापीठाची स्थापना सर्वप्रथम कोणत्या देशात झाली ?
१) यु. एस. ए. २) यु. के. ३) भारत ४) ऑस्ट्रेलिया
- 2) In which country was the first Open University in the world established ?
1) USA 2) UK 3) India 4) Australia

- ३) खालीलपैकी कोणत्या सांविधिक संस्था आहेत ?
a) इलेक्शन कमिशन ऑफ इंडिया b) युनिव्हर्सिटी ग्रांट्स कमिशन
c) ऑल इंडिया कौन्सिल फॉर टेक्निकल एज्युकेशन d) नॅशनल असेसमेंट अँड अॅक्रिडिटेशन कौन्सिल
- पर्यायी उत्तरे :**

- १) (a), (b) आणि (c) योग्य आहेत २) (b), (c) आणि (d) योग्य आहेत
३) (b) आणि (c) योग्य आहेत ४) (b) आणि (d) योग्य आहेत
- 3) Which of the following are statutory bodies?
a) Election Commission of India
b) University Grants Commission
c) All India Council for Technical Education
d) National Assessment and Accreditation Council

Answer Options :

1) (a), (b) and (c) are correct	2) (b), (c) and (d) are correct
3) (b) and (c) are correct	4) (b) and (d) are correct

- ४) नॅशनल युनिव्हर्सिटी ऑफ एज्युकेशनल प्लॅनिंग अँड अॅडमिनिस्ट्रेशनची स्थापना विभागाने केली.
१) युवक आणि क्रिडा २) मानव संसाधन विकास
३) वित्त ४) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान
- 4) National University of Educational Planning and Administration is established by department.
1) Youth Affairs and Sports 2) Human Resource Development
3) Finance 4) Science and Technology

- ५) सर जमशेद टाटा यांनी १९११ मध्ये स्थापन केले.
१) भारतीय विज्ञान संस्था, बंगलोर २) बनारस महाविद्यालय, बनारस
३) अभियांत्रिकी आणि तंत्रविज्ञान महाविद्यालय, बंगाल ४) ओव्हरसियर्स प्रशिक्षण स्कूल, पुणे
- 5) Sir Jamshed Tata established the in 1911.
1) Indian Institute of Science, Bangalore
2) College of Banaras, Banaras
3) College of Engineering and Technology, Bengal
4) School for the training of overseers, Pune

- ६) पुढीलपैकी कोणती शैक्षणिक संस्था २०१७ च्या रँकिंगमध्ये (गुणानुक्रमामध्ये) संपूर्ण भारतात सर्वोत्कृष्ट घोषित करण्यात आली ?
- १) बनारस हिंदू विद्यापीठ
२) भारतीय व्यवस्थापन संस्था, अहमदाबाद
३) भारतीय विज्ञान संस्था, बंगलोर, कर्नाटक
४) भारतीय तंत्रज्ञान संस्था, मद्रास, तामिळनाडू
- ६) Which of the following education institute was declared the best in the overall India Ranking 2017?
- 1) Banaras Hindu University
2) Indian Institute of Management, Ahmadabad
3) Indian Institute of Science, Bangalore, Karnataka
4) Indian Institute of Technology, Madras, Tamil Nadu
- ७) खालीलपैकी कोणत्या राज्यांमध्ये 'राज्य मुक्त विद्यापीठ (SOU)' नाही ?
- a) ओरिसा, पंजाब, हरियाणा
b) बिहार, आसाम, पश्चिम बंगाल
c) छत्तिसगड, उत्तराखंड, आसाम
d) राज्य शिक्षण संचालनालय
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) (a) फक्त
२) (b) आणि (c) फक्त
३) (a) आणि (c) फक्त
४) वरीलपैकी एकही नाही
- 7) Which of the following states does not have 'State Open University (SOU)' ?
- a) Odisha, Punjab, Haryana
b) Bihar, Assam, West Bengal
c) Chattisgarh, Uttarakhand, Assam
d) Directorate of State Education
- Answer options :**
- 1) (a) only
2) (b) and (c) only
3) (a) and (c) only
4) None of the above

५) राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद

- १) खालीलपैकी कोणती परिषद देशातील शाळा शिक्षणाचे नियोजन, पुस्तके प्रकाशन आणि व्यवस्थापन करते ?
- १) राष्ट्रीय संशोधन संस्था
२) राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषद
३) विद्यापीठ अनुदान आयोग
४) भारतीय तंत्रज्ञान परिषद
- 1) Which of the following council plans school education, book publication and management?
- 1) National Research Institution
2) National Council of Educational Research and Training
3) University Grants Commission
4) Indian Technological Council
- २) खालीलपैकी 'राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद' (NCERT) चे उद्देश कोणते आहेत ?
- a) राष्ट्रीय अभ्यासक्रमाची अंमलबजावणी करणे.
b) प्राथमिक शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण करणे.
c) व्यावसायिक शिक्षणाचा प्रसार करणे.
d) शिक्षक-शिक्षणामध्ये सुधारणा घडवून आणणे.
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) (a) आणि (d)
२) (b) आणि (c)
३) (a),(c) आणि (d)
४) वरीलपैकी सर्व
- 2) Which of the following is/are objectives of the National Council of Educational Research and Training (NCERT) ?
- a) Implementing the National Curriculum.
b) Universalization of Primary Education.
c) Promoting Vocational Education.
d) Improving Teacher Education.
- Answer Options :**
- 1) (a) and (d)
2) (b) and (c)
3) (a), (c) and (d)
4) All of the above

- ३) राष्ट्रीय शिक्षण संशोधन व प्रशिक्षण परिषदेचे (NCERT) प्रमुख कार्य म्हणजे :
- शिकविण्याच्या विविध पद्धतीवर संशोधन करणे आणि प्रगत तंत्राचा वापर करणे.
 - शिक्षकांसाठी प्रगत स्तरावरील सेवा पूर्व व सेवा अंतर्गत प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविणे.
 - विविध शासकीय, निमशासकीय व खाजगी संस्थांचा विस्तार करणे व सेवा पुरविणे.
 - उच्च शिक्षणाची गुणवत्ता विकसित करणे व त्याचा प्रसार सर्व राज्यात करणे.
- वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?
- १) (a),(b) आणि (c) २) (a) आणि (b) ३) (b) आणि (c) ४) (a),(b),(c) आणि (d)
- 3) The main function of National Council of Educational Research and Training is to :
- Do research on various teaching methods and use the advanced technique.
 - Implementing pre-service and in-service advanced training programs for teachers.
 - Extend and provide services to various government, semi-government and private institutions.
 - To develop the quality of higher education and promote it in all the states.
- Which of the statement(s) given above is/are **correct**?
- 1) (a), (b) and (c) 2) (a) and (b) 3) (b) and (c) 4) (a), (b), (c) and (d)
- ४) खालीलपैकी हे NCERT चे संवैधानिक घटक नाही.
- नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशन (NIE) नवी दिल्ली
 - नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशन (NIE) मुंबई
 - पंडित सुंदरलाल शर्मा सेंट्रल इन्स्टिट्यूट ऑफ व्होकेशनल एज्युकेशन (PSSCIVE) भोपाळ
 - रिजनल इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशन (RIE) अजमेर
- 4) This is not a constituent unit of NCERT :
- National Institute of Education (NIE) New Delhi
 - National Institute of Education (NIE) Mumbai
 - Pandit Sundarlal Sharma Central Institute of Vocational Education (PSSCNE) Bhopal
 - Regional Institute of Education (RIE) Ajmer
- ५) राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद (NCERT) चे कार्य :
- मानव संसाधन विकास मंत्रालयाला शालेय शिक्षणाबाबत सल्ला देणे.
 - शैक्षणिक वाचन साहित्य तयार करणे.
 - शिक्षकांचे सेवांतर्गत व सेवापूर्व प्रशिक्षण करणे.
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) (a) आणि (c) २) (c) आणि (b) ३) (b) आणि (a) ४) सर्व बरोबर
- 5) Functions of the National Council of Educational Research and Training (NCERT) are :
- To advise the Ministry of Human Resource Development on school education.
 - Preparation of educational reading material.
 - Training of teachers in service and pre-service.
- Answer Options :**
- 1) (a) and (c) 2) (c) and (b) 3) (b) and (a) 4) All are correct

- ६) भारत सरकारच्या शिक्षण मंत्रालयाच्या पाठबळाने राष्ट्रीय शिक्षण संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषद (NCERT) यांनी सुरु केलेल्या डिजिटल उपक्रमाचा वापर यासाठी खुला केला आहे.
- a) निष्ठा b) सायबर सुरक्षा आणि सुरक्षितता
c) ई-पाठशाळा d) स्वयंप्रभा वरील प्रचंड ऑनलाईन खुले अभ्यासक्रम

पर्यायी उत्तरे :

- १) a,b,c आणि d २) फक्त c ३) फक्त a ४) Only b
- 3) Access and use of digital initiatives of NCERT under the aegis of MoE, Government of India are open for
- a) NISHTHA b) Cyber safety and security
c) e-Pathshala d) Massive online open courses on SWAYAM Prabha

Answer options :

- 1) a,b,c and d 2) Only c 3) Only a 4) Only b
- ४) राष्ट्रीय शिक्षण संशोधन व प्रशिक्षण परिषदे संदर्भात खालीलपैकी कोणती विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?
- a) भारतीय शालेय शिक्षणास आधार देणारी ही शिखर संस्था आहे.
b) राष्ट्रीय अभ्यासक्रमाची अंमलबजावणी करणे हा या परिषदेचा उद्देश आहे.
c) माहिती तंत्रज्ञान, मूल्यमापनामध्ये व परीक्षांमध्ये सुधारणा करणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त c २) फक्त a ३) a आणि b ४) a, b आणि c
- 4) Which of the following statement(s) regarding National Council of Education Research and Training is/are correct ?
- a) It is an Apex organization supporting Indian school education.
b) The objective of this council is to implement National curriculum.
c) Improving information technology, assessments and examination.

Answer options :

- 1) Only c 2) Only a 3) a and b 4) a, b and c

६) भारतीय वृत्तपत्र परिषद

- १) भारतीय वृत्तपत्र परिषदेबाबत खालील विधाने विचारात घ्या.
- a) भारतीय वृत्तपत्र परिषदेच्या अध्यक्षाची निवड ही राज्यसभेचे अध्यक्ष, लोकसभेचा सभापती आणि परिषदेच्या सदस्यांमधून निवडलेली व्यक्ती यांचा समावेश असलेल्या समितीमार्फत होते.
b) परिषदेच्या अध्यक्षाचा आणि सदस्यांचा कार्यकाळ हा पाच वर्षांचा असतो.
c) निवृत्त झालेला सदस्य पुनर्नामांकनासाठी पात्र नसतो.
वरील विधानांपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a) २) फक्त (b) ३) (b) आणि (c) ४) (a), (b) आणि (c)
- 1) Consider the following statements about Press Council of India (PCI) :
- a) The Chairman of the PCT is selected by a Committee consisting of the Rajya Sabha Chairman, Lok Sabha Speaker and a person elected by the members of the Council from among themselves.
b) The term of the Chairman and the members of the Council is Five years.
c) A retiring member is not eligible for renomination.

Which of the statements given above is/are correct ?

- 1) Only (a) 2) Only (b) 3) (b) and (c) 4) (a), (b) and (c)

७) लाल बहादूर शास्त्री राष्ट्रीय प्रशासन अकादमी

- १) खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?
- १) लाल बहादूर शास्त्री राष्ट्रीय प्रशासन अकादमी, मसूरी द्वारे जे पायाभूत अभ्यासक्रम आणि उजळणी अभ्यासक्रम Foundational courses and refresher courses आयोजित केले जातात ते भारतीय प्रशासकीय सेवेचे प्रवेशपूर्व प्रशिक्षणाचे (pre-entry training) उदाहरण आहे.
 - २) आयकर अधिकारी अथवा वाहतूक पोलीस इन्स्पेक्टरचे प्रशिक्षण हे 'कौशल्य प्रशिक्षणाचे (skills training) उदाहरण आहे'.
 - ३) पार्श्वभूमी प्रकारच्या प्रशिक्षणाच्या कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट हे प्रशिक्षणार्थीचा मानसिक विकास हे असते, त्याचे उद्दिष्ट कोणत्याही विशिष्ट प्रकारचे कौशल्य प्रदान करणे हे नसते.
 - ४) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- 1) Which one of the following statements is not correct ?
- 1) Foundational courses and refresher courses organised by the Lal Bahadur Shastri National Academy of Administration, Mussoorie are the example of pre-entry training for Indian Administrative Services.
 - 2) The training of the Income Tax Officers or Traffic Police Inspector's are example of skills training.
 - 3) Background type of training programme aims at mental development of the trainee, its objective is not to provide any particular skills as such.
 - 4) None of the above

५) प्रशासकीय कामकाज व नियमावली

- १) केंद्र स्तरावरील प्रशासन
 - २) राज्य स्तरावरील प्रशासन
 - ३) जिल्हा स्तरावरील प्रशासन
- १) खालीलपैकी कोणते विधान योग्य नाही ?
- १) लॉर्ड कॉर्नवॉलिसला भारतातील नागरी सेवेचा जनक असे संबोधले जाते.
 - २) लॉर्ड वॉरन हेस्टिंग्जने नागरी सेवेचा पाया घातला.
 - ३) लॉर्ड कॉर्नवॉलिसने नागरी सेवेत सुधारणा करून त्यास आधुनिक बनविले व तर्कशुद्ध केले.
 - ४) १८०५ मध्ये लॉर्ड मिंटो याने कलकत्ता येथील फोर्ट विल्यम येथे नागरी सेवकांना प्रशिक्षण देण्यासाठी महाविद्यालय स्थापन केले.
- 1) Which one of the following statements is not correct ?
- 1) Lord Cornwallis came to be known as the 'Father of civil service' in India.
 - 2) Lord Warren Hastings laid the foundations of civil service.
 - 3) Lord Cornwallis reformed, modernised and rationalised the civil service.
 - 4) In 1805 Lord Minto established a college at Fort William in Calcutta to provide training to the civil servants.
- २) वेबरच्या नोकरशाहीच्या मॉडेलमध्ये खालील कोणते घटक समाविष्ट आहेत ?
- a) श्रेणीबद्ध रचना
 - b) कामाची विभागणी
 - c) कार्याच्या अंमलबजावणीसाठी लिखित नियम
 - d) लोक नियोजनात सामाजिक स्तर
- पर्यायी उत्तरे :
- १) (a), (b), (c) आणि (d) २) (b) आणि (d) ३) (a) आणि (c) ४) (a), (b) आणि (c)

- 2) Which of the following are elements of Weber's model of Bureaucracy ?
- a) Hierarchical structure
b) Division of work
c) Written rules for execution of works
d) Social level in people planning

Answer options :

- 1) (a), (b), (c) and (d) 2) (b) and (d) 3) (a) and (c) 4) (a), (b) and (c)

१) केंद्र स्तरावरील प्रशासन

- १) योग्य जोड्या जुळवा.
(सेवा)

- a) IAS
b) IFS (Forest)
c) IPS

(प्रशिक्षण कालावधी)

- i) २४ महिने
ii) ३६ महिने
iii) २७ महिने

पर्यायी उत्तरे :

(a) (b) (c)

- 1) (iii) (ii) (i)
2) (ii) (i) (iii)
3) (i) (iii) (ii)
4) (i) (ii) (iii)

- 1) Match the following :
(Services)

- a) IAS
b) IFS (Forest)
c) IPS

(Training period)

- i) 24 months
ii) 36 months
iii) 27 months

Answer Options :

(a) (b) (c)

- 1) (iii) (ii) (i)
2) (ii) (i) (iii)
3) (i) (iii) (ii)
4) (i) (ii) (iii)

- २) पंतप्रधानांच्या कार्यालयाबाबत (PMO) खालीलपैकी कोणती विधाने सत्य आहेत ?

अ) ती सहाय्यकारी संघटना (staff agency) आहे.

ब) ती एक बिगर-संविधानिक संस्था आहे.

क) त्याच्या अधिकार क्षेत्रात काही संलग्न आणि दुय्यम कार्यालये आहेत.

ड) गव्हर्नर जनरल (व्यक्तिगत) च्या सचिवाच्या जागी जानेवारी १९५० मध्ये ते अस्तित्वात आले.

पर्यायी उत्तरे :

१) अ आणि ब

२) ब, क आणि ड

३) अ, ब आणि क

४) वरीलपैकी सर्व

- 2) Which of the following statements are true about Prime Minister's Office (PMO) ?

A) It is a staff agency.

B) It is an extra-constitutional body.

C) It has a few attached and subordinate offices under it.

D) It came into existence in January 1950 by replacing the Secretary to the Governor General (Personal).

Answer options :

1) A and B

2) B, C and D

3) A, B and C

4) All of the above

- ३) पंतप्रधान कार्यालयाबाबत योग्य विधानांची निवड करा.
- a) अॅलोकेशन ऑफ बिझनेस रूल्स, १९६१ नुसार पी एम ओ भारत सरकारच्या एखाद्या विभागासारखा दर्जा उपभोगतो.
b) इ.स. १९४७ साली गव्हर्नर जनरल सचिवाच्या जागी पंतप्रधान कार्यालय अस्तित्वात आले.
c) पूर्वी पी एम ओ हे पंतप्रधानांचे सचिवालय म्हणून ओळखले जायचे.
d) नीती आयोगाचे थिंक टँक म्हणून कार्य करते.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a), (b) आणि (d) विधाने योग्य आहेत. २) (b), (c) आणि (d) विधाने योग्य आहेत.
३) (a), (b) आणि (c) विधाने योग्य आहेत. ४) (a), (b), (c) आणि (d) विधाने योग्य आहेत.
- 3) Select the **correct** statements about the Prime Minister's Office (PMO) :
- a) It enjoys the status of a department of the Government of India under Allocation of Business Rules, 1961
b) PMO office came into existence in 1947 by replacing the secretary to the Governor-General
c) Earlier it was called as the Prime Minister's secretariat
d) It works as Think Tank of NITI Aayog

Answer Options :

- 1) (a), (b) and (d) statements are correct 2) (b), (c) and (d) statements are correct
3) (a), (b) and (c) statements are correct 4) (a), (b), (c) and (d) statements are correct

- ४) खालीलपैकी कोणत्या कॅबिनेट समितीच्या अध्यक्षस्थानी पंतप्रधान असतात ?

- अ) राजकीय व्यवहार समिती ब) वित्तीय व्यवहार समिती
क) संसदीय व्यवहार समिती ड) नियुक्ती समिती

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त अ, ब, क २) फक्त अ, ब, ड ३) फक्त क, ड ४) वरीलपैकी सर्व
- 4) Which of the following Cabinet Committees are chaired by the Prime Minister ?
- A) Political Affairs Committee B) Economic Affairs Committee
C) Parliamentary Affairs Committee D) Appointments Committee

Answer options :

- 1) Only A, B, C 2) Only A, B, D 3) Only C, D 4) All of the above

- ५) योग्य कथने ओळखा.

- अ) भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ७६ मध्ये अॅटर्नी जनरलच्या नियुक्तीबाबत तरतूद आहे.
ब) अॅटर्नी जनरलला भारतीय सीमाक्षेत्रातील सर्व न्यायालयांमध्ये ऐकून घेण्याचा अधिकार प्राप्त आहे.
क) अनुच्छेद ८८ नुसार अॅटर्नी जनरलला संसदेच्या कोणत्याही सभागृहात बोलण्याचा अधिकार आहे परंतु मतदानाचा अधिकार प्राप्त नाही.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त अ, ब २) फक्त ब, क ३) फक्त अ, क ४) वरीलपैकी सर्व

- 5) Select the correct statements.
- A) Article 76 of the Indian Constitution is about the appointment of Attorney General.
B) Attorney General has a right of audience in all Courts in the territory of India.
C) Under Article 88, Attorney General has right to speak but not to vote in either House of Parliament.

Answer options :

- 1) Only A, B 2) Only B, C 3) Only A, C 4) All of the above

- ६) केंद्रीय सेवा श्रेणी II (गट-ब) बाबतीत खालीलपैकी कोणाला शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्याचा अधिकार आहे ?
१) केंद्रीय लोकसेवा आयोग (UPSC) अध्यक्ष
२) संबंधित मंत्रालयाचे सचिव
३) राष्ट्रपती
४) संबंधित मंत्रालयाचे मंत्री
- 6) In respect of Central Services Class II (Group-B) who is the disciplinary authority ?
1) UPSC chairman
2) Secretary of the Concerned Ministry
3) President
4) Minister of the Concerned Ministry
- ७) अखिल भारतीय सेवेतील सेवकांची निष्ठा ही यांच्यात दुभंगली जाते.
१) संघ लोकसेवा आयोग आणि केंद्र शासन
२) केंद्र आणि मुख्य सचिव
३) केंद्र आणि राज्ये
४) संसद आणि केंद्र
- 7) The loyalties of All India Services employee are divided between the
1) Union Public Service Commission and Union Govt.
2) Union and Chief Secretary
3) Union and States
4) Parliament and Union

२) राज्य स्तरावरील प्रशासन

- १) पुढीलपैकी कोणते यशदाचे उद्दिष्ट्य नाही ?
१) राज्य सरकारच्या आर्थिक आणि सामाजिक क्रियाकलापाच्या विकासासाठी एक प्रमुख साधन म्हणून आधुनिक व्यवस्थापन विज्ञानाचा प्रसार करणे.
२) व्यवस्थापन विज्ञानाच्या वापरामध्ये व्यक्ती, संघटना आणि संस्थाना प्रोत्साहन देणे, मदत करणे आणि त्याचे समर्थन करणे.
३) विकास आणि लोक प्रशानामध्ये सल्लागार सेवा प्रदान करणे.
४) मानवी संसाधनासंबंधीची माहिती संकलित करणारी सर्वोच्च संस्था म्हणून सेवा प्रदान करणे.
- 1) Which of the following is not the objective of Yashada ?
1) To promote modern management science as a major instrument for development of economic and social activities of the State Government
2) To foster, assist and support individuals, organisations and institution in the use of management science
3) To provide consultancy services in development and public administration
4) To serve as the apex institute for the collection of information regarding human resources
- २) खालील विधाने विचारात घ्या.
अ) मुख्य सचिव या पदाचा उगम ब्रिटिश राजवटीत केंद्र सरकारमध्ये झाला. या पदाची निर्मिती १७८७ मध्ये वॉरेन हेस्टिंग्ज यांनी केली.
ब) मुख्य सचिव हा राज्याच्या मुख्यमंत्री आणि राज्यपाल यांचा प्रधान सल्लागार म्हणून कार्य करतो.
क) मुख्य सचिव हे राज्याच्या प्रशासनातील सर्वात ज्येष्ठ केडर पद असून ते भारताच्या अग्रक्रम तालिकेमध्ये २१ व्या स्थानी आहेत.
ड) मुख्य सचिवाचे पद हे व्हाईस चीफ ऑफ स्टाफ/कमांडर्स यांच्या बरोबरीने आहे.
वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त 'अ' २) अ, ब आणि क ३) केवळ ड ४) क आणि ड

- 2) Consider the following statements :
- A) The office of a Chief Secretary had its origin in the Central Government during the British rule. It was created in 1787 by Warren Hastings.
- B) The Chief Secretary acts as the principal advisor to the Chief Minister and Governor of State.
- C) The Chief Secretary is the senior-most cadre post in the State Administration, ranking 21 on the Indian order of precedence.
- D) The post of the Chief Secretary is equivalent to Vice Chief of the Army Staff/Commanders.
- Which of the statements given above is/are correct ?
- 1) A only 2) A, B and C 3) D only 4) C and D

- ३) राज्याच्या मुख्य सचिवासंबंधी खालीलपैकी कोणते विधान असत्य आहे ?
- १) त्यांचे अधिकार आणि कार्ये कॅबिनेट सचिवापेक्षा खूप अधिक असतात.
- २) राष्ट्रपती शासन (राजवट) आणल्याने त्यांच्या राज्य प्रशासनातील स्थितीमध्ये, (position) पदामध्ये परिणाम होत नाही.
- ३) त्यांच्याशी तुलना करता येईल असा केंद्र सरकारमध्ये अधिकार नाही.
- ४) वरीलपैकी एकही नाही

- 3) Which of the following statements about Chief Secretary of state is not true ?
- 1) His powers and functions are much more than that of the Cabinet Secretary.
- 2) His position in the state administration is not affected by the imposition of President's Rule.
- 3) He has no parallel functionary in the Central Government.
- 4) None of the above

- ४) 'महाधिवक्ता' या संबंधी खालील विधाने विचारात घ्या.
- अ) महाधिवक्ता व त्यांचे कार्यालय हे राज्यशासनाच्या हितसंबंधाचा बचाव व संरक्षण करते आणि राज्यशासनास आपली धोरणे ठरविण्यात आणि त्याची अंमलबजावणी करण्याबाबत मौल्यवान असे कायदेशीर मार्गदर्शन करते.
- ब) महाधिवक्ता हा फौजदारी खटल्यातील आरोपी व्यक्तीचा बचाव राज्यशासनाच्या परवागनीशिवाय करू शकत नाही.
- पर्यायी उत्तरे :**

- १) विधान अ बरोबर २) विधान ब बरोबर
- ३) दोन्ही विधाने बरोबर ४) दोन्हीही विधाने चूकीची
- 4) Consider the following statements about 'Advocate General'.
- A) The Advocate General and his office defends and protect the interest of the State Government and gives valuable legal guidance to the State Government in formulation of its policy and its execution.
- B) The Advocate General can not defend the accused person in criminal prosecution without the permission of the State Government.

Answer options :

- 1) Statement 'A' is correct 2) Statement 'B' is correct
- 3) Both the statements are correct 4) Both the statements are false

३) जिल्हा स्तरावरील प्रशासन

- १) पुढील विधानापैकी कोणते योग्य नाही ?
- a) जिल्हाधिकार्याचे कार्यालय १७७३ मध्ये निर्माण आणि समाप्त केले गेले आणि पुन्हा ते १७८६ मध्ये पुनर्स्थापित केले गेले.
- b) उपजिल्हाधिकारी आणि उपदंडाधिकारी पदाची निर्मिती १८४३ साली केली गेली.
- c) सायमनने शक्तीशाली जिल्हाधिकार्याला १९३० साली समर्थन दिले नव्हते.

पर्यायी उत्तरे :

- १) केवळ (a) २) केवळ (b) ३) केवळ (c) ४) एकही नाही

- 1) Which one of the following statements is not correct ?
- a) The office of collector was created and abolished in 1773 and recreated in 1786.
- b) Deputy collector and deputy magistrate were created in 1843.
- c) Simon did not support a strong collector in 1930.

Answer Options :

- 1) Only (a) 2) Only (b) 3) Only (c) 4) Neither

- २) जिल्हाधिकारी हा राज्यशासनाच्या कोणत्या विभागाचा घटक आहे ?
- a) महसूल b) गृह c) ग्रामीण विकास d) सामान्य प्रशासन

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) आणि (b) पर्याय योग्य आहेत. २) (c) आणि (d) पर्याय योग्य आहेत.
- ३) केवळ (a) हा पर्याय योग्य आहे. ४) केवळ (d) हा पर्याय योग्य आहे.

- 2) The District collector belongs to which department (s) of state government ?
- a) Revenue b) Home
- c) Rural Development d) General Administration

Answer Options :

- 1) (a) and (b) alternatives are correct 2) (c) and (d) alternatives are correct
- 3) Only (a) alternative is correct 4) Only (d) alternative is correct

- ३) स्वातंत्र्य प्राप्तीनंतरच्या काळात खालीलपैकी कोणते घटक जिल्हाधिकार्यांच्या प्रतिष्ठेत आणि अधिकारात घट होण्यास कारणीभूत झाले आहेत ?

- अ) शासनाच्या धोरण आणि उद्दिष्टांमध्ये झालेले बदल. ब) पंचायत राज्याचा उदय
- क) आघाडी शासनाचा उदय ड) न्यायव्यवस्थेचे कार्यकारी विभागापासून अलग होणे
- इ) लोकांमध्ये राजकीय जाणीवेमध्ये झालेली वाढ

पर्यायी उत्तरे :

- १) अ, ब आणि क २) ब, क आणि ड ३) अ, ब, ड आणि इ ४) वरील सर्व

- 3) Which of the following factors are responsible for the decline of the District Collector's prestige and authority in the post-independence period ?
- A) Change in the ends and objectives of Govt. B) Emergence of Panchayat Raj
- C) Emergence of Coalition Government D) Separation of judiciary from the executive
- E) Increasing political consciousness among people

Answer options :

- 1) A, B and C 2) B, C and D 3) A, B, D and E 4) All of the above

- ४) जिल्हाधिकारी यांचे अधिकार व कार्ये या बाबतीत चुकीचे विधान ओळखा.
- १) ते जिल्हा जनगणना अधिकारी असतात
 - २) ते संसदीय मतदारसंघासाठी निवडणूक अधिकारी असतात.
 - ३) ते संकटकालीन आपत्ती व्यवस्थापनाचे प्रमुख असतात
 - ४) आवश्यक तसेच अनावश्यक वस्तूंचा नागरी पुरवठा सुनिश्चित करणे ही त्यांची जबाबदारी असते.
- 4) State the wrong statements with regard to the powers and functions of the District Collector.
- 1) He acts as a district census officer
 - 2) He acts as the returning officer for the election to Parliamentary Constituency
 - 3) He acts as a chief of disaster management during crisis.
 - 4) He is responsible for ensuring the civil supply of essential and non-essential commodities
- ५) महाराष्ट्रातील 'जिल्हा नियोजन समिती' संदर्भातील खालीलपैकी कोणते विधान/ने बिनचूक आहे/त ?
- a) या समितीत किमान ४० आणि कमाल ७५ सदस्य असतात.
 - b) राज्य शासनाकडून ५ सदस्य नामनिर्देशित केले जातात.
 - c) जिल्हाधिकारी, जिल्हा परिषदेचे अध्यक्ष व मुख्य कार्यकारी अधिकारी आणि जिल्ह्यात राहणारे संसद सदस्य व विधान सभा सदस्य हे पदसिद्ध सदस्य असतात.
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) (a) फक्त
 - २) वरील सर्व
 - ३) (b) आणि (c)
 - ४) वरीलपैकी एकही नाही
- 5) Which of the following statements regarding 'District Planning Committee' in Maharashtra is/are correct ?
- a) It comprises at least 40 and maximum 75 members.
 - b) 5 members are nominated by the state government
 - c) District Collector, Chairman and Chief Executive officer of Z.P. and MPs and MLAs residing in the district are the ex-officio members.
- Answer Options :**
- 1) (a) only
 - 2) All above
 - 3) (b) and (c)
 - 4) None of the above
- ६) खालीलपैकी कोणते विधान योग्य नाही ?
- १) लॉर्ड कॉर्नवॉलिसला भारतातील नागरी सेवेचा जनक असे संबोधले जाते.
 - २) लॉर्ड वॉरन हेस्टिंग्जने नागरी सेवेचा पाया घातला.
 - ३) लॉर्ड कॉर्नवॉलिसने नागरी सेवेत सुधारणा करून त्यास आधुनिक बनविले व तर्कशुद्ध केले.
 - ४) १८०५ मध्ये लॉर्ड मिंटो याने कलकत्ता येथील फोर्ट विल्यम येथे नागरी सेवकांना प्रशिक्षण देण्यासाठी महाविद्यालय स्थापन केले.
- 6) Which one of the following statements is not correct ?
- 1) Lord Cornwallis came to be known as the 'Father of civil service' in India.
 - 2) Lord Warren Hastings laid the foundations of civil service.
 - 3) Lord Cornwallis reformed, modernised and rationalised the civil service.
 - 4) In 1805 Lord Minto established a college at Fort William in Calcutta to provide training to the civil servants.

७) पुढील विधानापैकी कोणते योग्य नाही ?

- a) जिल्हाधिकाऱ्याचे कार्यालय १७७३ मध्ये निर्माण आणि समाप्त केले गेले आणि पुन्हा ते १७८६ मध्ये पुनर्स्थापित केले गेले.
b) उपजिल्हाधिकारी आणि उपदंडाधिकारी पदाची निर्मिती १८४३ साली केली गेली.
c) सायमनने शक्तीशाली जिल्हाधिकाऱ्याला १९३० साली समर्थन दिले नव्हते.

पर्यायी उत्तरे :

- १) केवळ (a) २) केवळ (b) ३) केवळ (c) ४) एकही नाही

7) Which one of the following statements is not correct ?

- a) The office of collector was created and abolished in 1773 and recreated in 1786.
b) Deputy collector and deputy magistrate were created in 1843.
c) Simon did not support a strong collector in 1930.

Answer Options :

- 1) Only (a) 2) Only (b) 3) Only (c) 4) Neither

८) जिल्हा प्रशासनांतर्गत कार्यरत विविध विभागांच्या विभागप्रमुखासंदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने योग्य आहेत ?

- a) जिल्ह्यातील विभागांचे विभागप्रमुख सामान्य तज्ज्ञ असतात.
b) विभागाच्या आधारावर राज्यपातळीवरील सामान्य सेवा केडरची निर्मिती केली जाते.
c) विभागप्रमुख हे संबंधित राज्य विभागाच्या नियंत्रण व पर्यवेक्षणाखाली कार्ये करतात.
d) जिल्हाधिकारी हा जिल्हा पातळीवरील विविध विभागांच्या विभागप्रमुखांच्या कार्याचे समन्वय व पर्यवेक्षण करतो.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a), (b) आणि (c) विधाने योग्य आहेत. २) (b), (c) आणि (d) विधाने योग्य आहेत.
३) (a) आणि (b) विधाने योग्य आहेत. ४) (c) आणि (d) विधाने योग्य आहेत.

8) Which of the following statements are correct about the heads of district departments under District Administration ?

- a) The heads of district departments are generalist
b) They are borne on the cadres of generalized state services created on departmental line
c) They work under the supervision and control of their respective heads of state departments
d) The District collector supervises and coordinate the work of heads of district departments

Answer Options :

- 1) (a), (b) and (c) statements are correct 2) (b), (c) and (d) statements are correct
3) (a) and (b) statements are correct 4) (c) and (d) statements are correct

९) मोगल काळात जिल्ह्याचा प्रमुख होता/होते :

- a) करोरी फौजदार b) सुभेदार c) अमलगुजार d) राजुका

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) आणि (b) पर्याय योग्य आहेत. २) (c) आणि (d) पर्याय योग्य आहेत.
३) केवळ (a) हा पर्याय योग्य आहे. ४) केवळ (b) हा पर्याय योग्य आहे.

9) In the Mughal period, the head of the district was/were :

- a) Karori Faujdar b) Subhedar c) Amulguzar d) Rajuka

Answer Options :

- 1) (a) and (b) alternatives are correct 2) (c) and (d) alternatives are correct
3) Only (a) alternative is correct 4) Only (b) alternative is correct

६) प्रशासकीय सुधारणा

- १) भारतातील लोक प्रशासन व प्रशासकीय संस्था
- २) प्रशासकीय सुधारणा आयोग
- ३) लोकपाल आणि लोकायुक्त
- ४) सुप्रशासन व ई-शासन

१) भारतातील लोक प्रशासन व प्रशासकीय संस्था

- १) रोजी भारतात नागरी सेवा दिन साजरा केला जातो.
१) २१ जून २) १० मार्च ३) १० एप्रिल ४) २१ एप्रिल
- 1) Civil Service Day is celebrated in India on _____
1) 21 June 2) 10 March 3) 10 April 4) 21 April
- २) खालीलपैकी कोण 'द अॅडमिनिस्ट्रेटर' या नावाने त्रैमासिक जर्नल काढते ?
१) लाल बहादूर शास्त्री प्रशासन प्रबोधिनी
२) सरदार वल्लभभाई पटेल राष्ट्रीय पोलिस प्रबोधिनी
३) यशदा
४) भारतीय लोक प्रशासन संस्था
- 2) Which one of the following brings out a quarterly journal known as "The Administrator" ?
1) Lal Bahadur Shastri Academy of Administration
2) Sardar Vallabhnbhai Patel National Police Academy
3) YASHADA
4) Indian Institute of Public Administration
- ३) 'भारतीय लोक प्रशासन संस्थे' संदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने सत्य आहेत ?
अ) पॉल एच. अॅपलबी यांच्या शिफारशीनुसार ही संस्था १९५४ मध्ये नवी दिल्ली येथे स्थापण्यात आली.
ब) ही संस्था पूर्णतः शासकीय आहे.
क) ही संस्था केवळ केंद्र शासनामधील अधिकाऱ्यांसाठी उजळणी अभ्यासक्रम (Refresher courses) आयोजित करते.
ड) ही संस्था विद्यापीठातील अध्यापकांसाठी 'लोक प्रशासन' विषयावरील अल्पावधीच्या अभ्यासक्रमाचे देखील आयोजन करते.
पर्यायी उत्तरे :
१) वरील सर्व २) अ आणि ड ३) ब आणि क ४) अ, ब आणि ड
- 3) Which of the following statements regarding 'Indian Institute of Public Administration' are true?
A) It was setup in New Delhi in 1954 on the recommendation of Paul H. Appleby.
B) It is fully governmental body.
C) It organised refresher courses only for the officers of central government.
D) It also organised short-term courses for university teachers in "Public Administration".
Answer options :
1) All of the above 2) A and D 3) B and C 4) A, B and D

- ४) खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?
- १) मेकॉले समितीच्या अहवालाने भारतीय नागरी सेवेसाठी तत्त्वज्ञान आणि पाया घातला आहे.
 - २) मेकॉले समितीच्या अहवालाच्या आधारे भारतीय नागरी सेवेसाठी पहिली स्पर्धा इंग्लंडमध्ये १६ जुलै १८५५ रोजी घेण्यात आली.
 - ३) १८९९ मध्ये भारतीय अभियांत्रिकी सेवा, भारतीय पशु वैद्यक सेवा आणि भारतीय वैद्यक सेवा स्थापण्यात आल्या.
 - ४) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- 4) Which one of the following statements is false ?
- 1) The Macaulay Committee report provided the philosophy and base for Indian Civil Service (ICS).
 - 2) On the basis of Macaulay Committee report the first competitive examination for Indian Civil Service (ICS) was held on 16 July 1855 in England.
 - 3) The Indian Service of Engineers, the Indian Veterinary service and the Indian Medical Service were constituted in 1899.
 - 4) None of the above
- ५) खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने चुकीचे आहे/आहेत ?
- अ) १७९३ मध्ये लॉर्ड कॉर्नवालिसद्वारे लोक (नागरी) सेवांची पुनर्रचना केली गेली.
 - ब) लॉर्ड वेलस्लीद्वारे १८०६ मध्ये कनिष्ठ अधिकार्यांसाठी नोकरीपूर्वीच्या काळातील प्रशिक्षण देण्यासाठी कलकत्ता येथे हेलेबरी महाविद्यालय (Haileybury College) स्थापन करण्यात आले.
 - क) १८५३ मध्ये ईस्ट इंडिया कंपनीने भारतातील करारबद्ध नागरी सेवेचे अगदीच आगळेवेगळे असे वैशिष्ट्य स्विकारले.
 - ड) भारतीय नागरी सेवा अधिनियम, १८६१ 'भारतीय नागरी सेवा' नामकरणास वैधानिक मान्यता दिली गेली.
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) अ, ब आणि क
 - २) केवळ ब
 - ३) क आणि ड
 - ४) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- 5) Which one of the following statement/s is/are incorrect ?
- A) In 1798 reorganisation of public services was made by Lord Cornwallis.
 - B) In 1806 Haileybury College was established in Kolkata by Lord Wellesley to give pre-service training to junior officers.
 - C) In 1853, the East India Company accepted the most distinctive feature of the covenanted civil service in India.
 - D) The nomenclature 'Indian Civil Service' was given statutory recognition by the Indian Civil Service Act of 1861.
- Answer options :**
- 1) A, B and C
 - 2) B Only
 - 3) C and D
 - 4) None of the above
- ६) खालीलपैकी योग्य कथने ओळखा.
- a) नोव्हेंबर, २०१९ मध्ये प्रेस इन्फॉर्मेशन ब्यूरो मंत्रालयाच्या अंतर्गत तथ्य तपासणी युनिटची स्थापना करण्यात आली.
 - b) इलेक्ट्रॉनिक मिडियासाठी, सर्व टीव्ही चॅनेल्सने केबल टेलिव्हिजन नेटवर्क (नियमन) कायदा, १९९५ चे पालन करणे आवश्यक आहे.
 - c) डिजिटल बातम्यांसाठी, सरकारने फेब्रुवारी २०२१ मध्ये माहिती तंत्रज्ञान (मध्यवर्ती मार्गदर्शक तत्त्वे आणि डिजिटल मिडिया आचारसंहिता) नियम अधिसूचित केले आहेत.
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) फक्त (a), (b)
 - २) फक्त (b), (c)
 - ३) फक्त (a), (c)
 - ४) वरीलपैकी सर्व

- 6) Select the correct statements from the following -
- A Fact Check Unit has been setup under the Press Information Bureau of the ministry in November, 2019.
 - For electronic media (Television), all TV channels are required to adhere to the programme code under the Cable Television Networks (Regulation) Act, 1995.
 - For digital news the government has notified the Information Technology (Intermediary Guidelines and Digital Media Ethics Code) Rules in February 2021.

Answer Options :

- 1) Only (a), (b) 2) Only (b), (c) 3) Only (a), (c) 4) All of the above

- ७) खालील विधाने विचारात घ्या :

अ) मूलतः नागरी सेवेचे करारबद्ध नागरी सेवा (उच्च नागरी सेवा) आणि अकरारबद्ध (कनिष्ठ नागरी सेवा) असे वर्गीकरण केले गेले.

ब) भारतीय करारबद्ध सेवा ही भारतीय नागरी सेवा (ICS) म्हणून नावारुपास आली.

क) अॅटकिंसन आयोगाने आपल्या अहवालात अशी शिफारस केली होती की, करारबद्ध आणि तसे नसलेले अशी नागरी सेवांची द्विस्तरीय पद्धत बंद करून त्याच्या जागी साम्राज्यिक, प्रांतिक आणि दुय्यम नागरी सेवा अशी त्रिस्तरीय पद्धत सुरु केली जावी.

पर्यायी उत्तरे :

- विधान 'अ' बरोबर, 'ब' आणि 'क' चूकीची
- विधान 'ब' बरोबर, 'अ' आणि 'क' चूकीची
- विधान 'क' बरोबर, 'अ' आणि 'ब' चूकीची
- सर्व विधाने बरोबर

- 7) Consider the following statements :

A) Originally the civil service classified as covenanted and un-covenanted service.

B) The Indian covenanted service got designated as the Indian Civil Service (ICS).

C) Aitchison Commission recommended in its report that the two-tier classification of civil services into covenanted and un-covenanted should be replaced by a three-tier classification viz. imperial, provincial and subordinate.

Answer options :

- Statement 'A' is correct, 'B' and 'C' are false
- Statement 'B' is correct, 'A' and 'C' are false
- Statement 'C' is correct, 'A' and 'B' are false
- All statements are correct

२) प्रशासकीय सुधारणा आयोग

- १) खालील जोड्यांवर विचार करा.

a) लेवेलिन स्मिथ समिती - १९२०

b) व्हीलर समिती - १९१९

c) मॅक्सवेल समिती - १९३०

d) टोटनहॅम समिती - १९४५

ब्रिटिश काळात सचिवालय व्यवस्थेच्या संदर्भात वरीलपैकी कोणत्या जोड्या बरोबर आहेत ?

१) a आणि d

२) b, c आणि d

३) a, c आणि d

४) a, b, c आणि d

- 1) Consider the following pairs.
- a) Llewellyn Smith Committee — 1920 b) Wheeler Committee — 1919
c) Maxwell Committee — 1930 d) Tottenham Committee — 1945
- Which of the pairs given above are correct related to secretariat system during British period ?
- 1) a and d 2) b, c and d 3) a, c and d 4) a, b, c and d
- 2) खालीलपैकी कोणत्या समितीने सेवा प्रशिक्षण कार्यक्रमात मोठ्या बदलांची शिफारस केली आहे जो आता मध्य-करिअर प्रशिक्षण कार्यक्रम म्हणून दिला जात आहे ?
- १) किरण अग्रवाल समिती २) वाय. के.अलघ समिती
३) आर. व्ही. व्ही. अय्यर समिती ४) सुरेंद्रनाथ समिती
- 2) Which of the following Committee recommended major changes in the in-service training programme which is now being imparted as mid-career training programme ?
- 1) Kiran Aggarwal Committee 2) Y. K. Alagh Committee
3) R. V. V. Ayyar Committee 4) Surindranath Committee
- ३) खालील विधाने विचारात घ्या.
- अ) १९६६ मध्ये स्थापन करण्यात आलेल्या प्रशासकीय सुधारणा आयोगाने (ARC) केंद्रात लोकपाल आणि राज्यांमध्ये लोकायुक्त अशी द्विस्तरीय यंत्रणा स्थापन करण्याची शिफारस केली होती.
- ब) एम. सी. छगला हे १९६६ मध्ये स्थापन करण्यात आलेल्या प्रशासकीय सुधारणा आयोगाचे (ARC) अध्यक्ष होते. वरीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/आहेत ?
- १) फक्त 'अ' २) फक्त ब ३) अ आणि ब दोन्ही ४) अ आणि ब दोन्हीही नाहीत
- 3) Consider the following statements.
- A) The Administrative Reforms Commission (ARC) set up in 1966 recommended the constitution of a two-tier machinery of a Lokpal at the Centre and Lokayuktas in the States.
- B) M.C. Chagla was the Chairman of the Administrative Reforms Commission (ARC) set up in 1966.
- Which of the above statement/s is/are correct ?
- 1) Only A 2) Only B 3) Both A and B 4) Neither A nor B
- ४) दुसऱ्या प्रशासकीय सुधारणा आयोगाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?
- १) आयोगाने कार्यालयीन गुप्त कायदा, १९२३ रद्द करावा अशी शिफारस केली आहे.
- २) आयोगाने सशस्त्र बल विशेष अधिकार कायदा, १९५८ रद्द करावा अशी शिफारस केली आहे.
- ३) आयोगाने स्थानिक क्षेत्र विकासासाठी संसद सदस्य आणि विधीमंडळ सदस्यांना देण्यात येणाऱ्या निधीची योजना रद्द करावी अशी शिफारस केली आहे.
- ४) वरील सर्व
- 4) Which one of the following statements about Second Administrative Reforms Commission is correct ?
- 1) The Commission has recommended repeal of the Official Secrets Act, 1923.
- 2) The Commission has recommended repeal of the Armed Forces Special Powers Act (AFSPA), 1958.
- 3) The Commission has recommended abolition of schemes under which MPs and MLAs are allocated funds for their local area development.
- 4) All of the above

३) लोकपाल आणि लोकायुक्त

- १) लोकपाल आणि लोकायुक्त कायदा २०१३ च्या खालीलपैकी कोणत्या कलमांतर्गत लोकपालांच्या पर्यवेक्षी अधिकारांची चर्चा केली आहे ?
- १) कलम २५ २) कलम २० ३) कलम २१ ४) कलम १९
- 1) Supervisory powers of Lokpal are laid down under which of the following section of Lokpal and Lokayukta's Act. 2013 ?
- 1) S. 25 2) S. 20 3) S. 21 4) S. 19
- २) लोकपाल संस्थेच्या मर्यादा काय आहेत ?
- a) २०१३ च्या कायद्याने व्हिसल ब्लोअर्सना ठोस अशी प्रतिकारशक्ती प्रदान केलेली नाही.
- b) लोकपालला कोणतेही घटनात्मक पाठबळ दिले जात नाही.
- c) लोकपाल राजकीय प्रभावापासून मुक्त नाही कारण नियुक्ती समितीमध्येच राजकीय पक्षांचे सदस्य असतात.
- d) प्राथमिक चौकशी दरम्यान नोंदी (रेकॉर्ड) नष्ट होऊ नयेत यासाठी निर्देश देण्याचा अधिकार लोकपालास नाही.
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) (a), (b) आणि (c) २) (b), (c) आणि (d) ३) (c) आणि (d) ४) वरील सर्व
- 2) What are the limitations of Lokpal institution ?
- a) The 2013 act did not provide concrete immunity to the whistle blowers.
- b) The Lokpal is not given any constitutional backing.
- c) Lokpal is not free from political influence as the appointing committee itself consist of members from political parties.
- d) Lokpal has no power to give directions to prevent the destruction of records during the preliminary inquiry.
- Which of the statements given above are correct ?
- 1) (a), (b) and (c) 2) (b), (c) and (d) 3) (c) and (d) 4) All above
- ३) 'लोकपाल' (ऑम्बुड्समन) संबंधी खालील विधाने विचारात घ्या.
- अ) न्यूझिलंड हा राष्ट्रकुल राष्ट्रामधील लोकपाल (ऑम्बुड्समन) नेमणारा पहिला देश आहे.
- ब) भारतात लोकपाल आणि त्यातील सदस्यांचा कार्यकाळ ५ वर्षे किंवा वयाच्या ६५ वर्षांपर्यंत आहे.
- क) लोकपाल मधील न्यायिक सदस्य हा सर्वोच्च न्यायालयाचा माजी न्यायाधीश अथवा उच्च न्यायालयाचा माजी मुख्य न्यायाधीश असावा.
- वरीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/त ?
- १) केवळ ब २) ब आणि क ३) अ व क दोन्ही ४) वरीलपैकी सर्व
- 3) Consider the following statements about 'Lokpal' (Ombudsman).
- A) New Zealand is the first Commonwealth country to adopt Ombudsman.
- B) In India, the term of office for Lokpal and members is 5 years or till the age of 65 years.
- C) The judicial member of the Lokpal is either a former Judge of the Supreme Court or a former Chief Justice of a High Court.
- Which of the statements given above is/are correct ?
- 1) Only B 2) B and C 3) A and C 4) All of the above

- ४) महाराष्ट्र लोकायुक्त विधेयक - २०२२ संबंधी खालील विधाने विचारात घ्या :
- अ) ते विधानसभेत डिसेंबर - २०२२ मध्ये मांडण्यात आले.
ब) त्याने महाराष्ट्र लोकायुक्त आणि उपलोकायुक्त अधिनियम, १९७२ बदलला.
क) निवड समितीच्या शिफारशीवरून लोकायुक्ताचे अध्यक्ष व सदस्य यांची नेमणूक राज्यपालांद्वारे केली जाईल.
ड) निवड समितीमध्ये तीन व्यक्तींचा समावेश असेल, त्या म्हणजे मुख्यमंत्री आणि विधानसभेचा सभापती आणि विधानसभेतील विरोधी पक्ष नेता.
- वरीलपैकी कोणती विधाने/ने बरोबर आहे/त ?
- १) केवळ क २) केवळ अ, ब आणि ड ३) केवळ ब, क आणि ड ४) केवळ अ आणि क
- 4) Consider the following statements regarding Maharashtra Lokayukta Bill — 2022 : A.B.
- A) It was introduced in the Legislative Assembly in December, 2022.
B) It repeals the Maharashtra Lokayukta and Upa-Lokayukta Act, 1972.
C) The Chairperson and Members of Lokayukta will be appointed by the Governor on the recommendations of a selection committee.
D) The selection committee consists of 3 persons i.e. Chief Minister, Speaker of Legislative Assembly and Opposition Leader of the Legislative Assembly.
- Which of the statements given above is/are correct ?
- 1) Only C 2) Only A, B and D 3) Only B, C and D 4) Only A and C
- ५) महाराष्ट्राचे लोकायुक्त आणि उप-लोकायुक्त यांच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर नाही ?
- १) लोकायुक्त आणि उप-लोकायुक्त यांचा कार्यकाळ तीन वर्षांचा असतो.
२) न्यायमूर्ती एस. पी. कोतवाल हे पहिले लोकायुक्त होते.
३) श्री. संजय भाटिया हे उप-लोकायुक्त म्हणून २८.८.२०२० पासून कार्यरत आहेत.
४) सध्या अकरावे लोकायुक्त कार्यरत आहे.
- 5) Which one of the following statements is not correct about the Lokayukta a and Upa- Lokayukta of Maharashtra ?
- 1) Lokayukta and Upa-Lokayukta hold office for a term of three years.
2) Justice S. P. Kotval was the first Lokayukta.
3) Shri. Sanjay Bhatia is working as Upa-Lokayukta since 28.8.2020.
4) Eleventh Lokayukta is working at present.
- ६) केंद्रीय जागरूकता निरीक्षकाबद्दल खालीलपैकी चुकीचे कथन ओळखा.
- १) निवडणूक आयोगाने १६ व्या लोकसभेत (२०१४) सर्वप्रथम केंद्रीय जागरूकता निरीक्षक नियुक्त केले.
२) केंद्रीय जागरूकता निरीक्षक लोकप्रतिनिधित्व कायदा, १९५१ च्या प्रसार माध्यमांशी संबंधित विविध पैलूंचे निरीक्षण करतात.
३) केंद्रीय जागरूकता निरीक्षण निवडक संवेदनशील मतदान केंद्रावरील निवडणूक प्रक्रियेचे दिवसभर निरीक्षण करतात.
४) केंद्रीय जागरूकता निरीक्षक कार्यक्षेत्र स्तरावर निवडणूक प्रक्रियेच्या कार्यक्षम व प्रभावी व्यवस्थापनाचे निरीक्षण करतात.
- 6) Select the incorrect statement from the following about Central Awareness Observers (CAO) -
- 1) Election Commission deployed Central Awareness Observers firstly in the 16th Lok Sabha Elections (2014).
2) CAO monitors the various media related aspects of People Representative Act, 1951,
3) CAO observe the poll proceedings on the poll day in selected critical polling stations.
4) CAO observe the efficient and effective management of the electoral process at the field level.

४) सुप्रशासन व ई-शासन

- १) सुप्रशासनासमोरील अडथळे कोणते ?
अ) जनतेमधील औदासीन्य ब) सनदी सेवकांच्या मानसिकतेची समस्या
क) उत्तरदायित्वाचा अभाव ड) नागरिकांना आपल्या अधिकारांची आणि कर्तव्यांची कमी जाणीव असणे

पर्यायी उत्तरे :

- १) अ, ब आणि क २) ब, क आणि ड ३) अ, ब, क आणि ड ४) ब आणि ड

- 1) What are the barriers to Good Governance ?
A) Apathy of people B) Attitudinal problem of the civil servants
C) Lack of accountability D) Low levels of awareness of the rights and duties of citizens

Answer options :

- 1) A, B and C 2) B, C and D 3) A, B, C and D 4) B and D

- २) ई-शासन म्हणजे 'SMART' शासनाकडे वाटचाल करणे होय. यामध्ये 'R' याचा अर्थ
- १) नियामक (Regulative) २) प्रातिनिधीक (Representative)
३) प्रतिक्रियात्मक (Reactive) ४) प्रतिसादात्मक (Responsive)
- 2) E-Governance is basically a move towards 'SMART' governance. In which 'R' stands for
1) Regulative 2) Representative 3) Reactive 4) Responsive

- ३) ई-शासन प्रणालीमध्ये हे समाविष्ट आहे.
a) कमी खर्च, कार्यक्षमता आणि सेवांची गुणवत्ता b) नागरिक आणि शासन यांच्यातील अधिक प्रभावी संबंध
c) जाणीवपूर्वक समन्वय d) पारदर्शकता आणि उत्तरदायित्व यांची सुविधा

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a), (b) आणि (c) २) (a), (b) आणि (d) ३) (a) आणि (b) ४) (a), (b), (c) आणि (d)

- 3) E-government system include
a) Lower costs, efficiency and quality of services
b) More effective linkages between citizens and government
c) Deliberate coordination
d) Facilitated transparency and accountability

Answer options :

- 1) (a), (b) and (c) 2) (a), (b) and (d) 3) (a) and (b) 4) (a), (b), (c) and (d)

- ४) खालील विधाने विचारात घ्या :
a) ई-श्रम हे सामाजिक सुरक्षा योजना भारतातील असंघटित क्षेत्रातील कामगारापर्यंत पोहोचविण्यास चालना देण्यासाठी तयार करण्यात आलेल्या पोर्टलचे नाव आहे.
b) ई श्रम १६ - ५९ वयोगटासाठी आहे.
वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहे/त ?
१) फक्त (a) बरोबर आहे २) फक्त (b) बरोबर आहे
३) दोन्ही (a) (b) आणि बरोबर आहेत ४) वरीलपैकी कोणतेही नाही

4) Consider the following statements :

a) eSHRAM is a name of the portal launched to facilitate delivery of social security schemes to the unorganised sector workers in India.

b) eSHRAM is for age group between 16-59 years.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

1) Only (a) is correct

2) Only (b) is correct

3) Both (a) and (b) are correct

4) None of the above

७) न्यायाधिकरण, आयोग व समित्या

१) शैक्षणिक आयोग व समित्या

२) विद्यापीठ अनुदान आयोग

३) राष्ट्रीय ज्ञान आयोग

१) महादयी जल विवाद न्यायाधिकरण (२०१०) मध्ये खालीलपैकी कोणत्या राज्यांचा समावेश आहे ?

a) गोवा

b) कर्नाटक

c) मध्य प्रदेश

d) आंध्र प्रदेश

e) महाराष्ट्र

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a), (c), (e)

२) फक्त (c), (d), (e)

३) फक्त (a), (b), (d)

४) फक्त (a), (b), (e)

1) Which of the following states are involved in Mahadayi Water Dispute Tribunal (2010) ?

a) Goa

b) Karnataka

c) Madhya Pradesh

d) Andhra Pradesh

e) Maharashtra

Answer Options :

1) Only (a), (c), (e)

2) Only (c), (d), (e)

3) Only (a), (b), (d)

4) Only (a), (b), (e)

२) खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने योग्य आहे/आहेत ?

a) प्रथम राष्ट्रीय श्रम आयोगाची (एनसीएल) स्थापना २४ डिसेंबर १९६६ रोजी झाली.

b) न्यायमूर्ती पी. बी. गजेंद्रगडकर हे प्रथम राष्ट्रीय श्रम आयोगाचे अध्यक्ष होते.

c) दुसरा राष्ट्रीय श्रम आयोग (एनसीएल) १५ ऑक्टोबर १९९९ रोजी स्थापन करण्यात आला.

d) रवींद्र वर्मा हे दुसऱ्या राष्ट्रीय श्रम आयोगाचे अध्यक्ष होते.

पर्यायी उत्तरे :

१) (a), (c) विधाने योग्य आहेत.

२) (a), (b) विधाने योग्य आहेत.

३) (b), (c) विधाने योग्य आहेत.

४) वरीलपैकी सर्व विधाने योग्य आहेत.

2) Which of the following statement/s is/are correct ?

a) The First National Commission on Labour (NCL) was set-up on 24th December 1966.

b) Justice P.B. Gajendragadkar was the Chairman of the First National Commission on Labour.

c) The Second National Commission on Labour (NCL) was set-up on 15th October 1999.

d) Ravindra Varma was the Chairman of the Second National Commission on Labour.

Answer Options :

1) (a), (c) statements are correct

2) (a), (b) statements are correct

3) (b), (c) statements are correct

4) All of the above statements are correct

१) शैक्षणिक आयोग व समित्या

- १) खालीलपैकी कोणते/कोणती विधाने चुकीचे आहे/आहेत ?
- a) डॉ. राधाकृष्णन आयोग हा विद्यापीठ शिक्षण आयोग म्हणून ओळखला जातो. (१९४८-४९)
b) मुदलीयार आयोग हा माध्यमिक शिक्षण आयोग म्हणून ओळखला जातो. (१९५२-५३)
c) कोठारी आयोग हा भारतीय शिक्षण आयोग म्हणून ओळखला जातो. (१९६४-६६)
d) राष्ट्रीय ज्ञान आयोग हा सॅम पित्रोदा यांच्या अध्यक्षतेखाली २००५ मध्ये स्थापन करण्यात आला होता.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (d) २) (b) आणि (d) ३) वरीलपैकी सर्व ४) वरीलपैकी नाही

- 1) Which of the following statement(s) is/are incorrect ?

- a) The Dr. Radhakrishnan Commission is known as The University Education Commission (1948 — 49).
b) The Mudaliar Commission is known as the Secondary Education Commission (1952 — 53).
c) The Kothari Commission is known as the Education Commission of India (1964 - 66).
d) The National Knowledge Commission was established in 2005 under the Chairmanship of Sam Pitroda.

Answer Options :

- 1) Only (d) 2) (b) and (d) 3) All of the above 4) None of the above

- २) विद्यापीठ शिक्षण आयोग १९४८ नुसार —
- a) बुद्धीचा विकास करून नैसर्गिक जीवन जगण्याची जन्मजात क्षमता जागृत करणे.
b) लोकशाहीसाठी प्रशिक्षण देणे.
c) सामाजिक व्यवस्थेच्या उद्दिष्टांमध्ये शैक्षणिक व्यवस्थेने त्याचे मार्गदर्शक तत्त्व शोधले पाहिजे.
d) उच्च शिक्षणात धार्मिक गोष्टींना स्थान नसावे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a), (b) आणि (d) बरोबर २) (b), (c) आणि (d) बरोबर
३) (a), (b) आणि (c) बरोबर ४) (a), (c) आणि (d) बरोबर

- 2) According to University Education Commission 1948.

- a) To Awaken the inborn ability to live the natural life by developing wisdom.
b) Training for Democracy.
c) Education system must find its guiding principle in the aims of the social order.
d) There should not be place for religious things in higher education.

Answer Options :

- 1) (a), (b) and (d) are correct 2) (b), (c) and (d) are correct
3) (a), (b) and (c) are correct 4) (a), (c) and (d) are correct

- ३) यशपाल समितीने (१९९३) कोणत्या शिफारशी केल्या होत्या ?

- a) शिक्षक विद्यार्थी गुणोत्तर किमान १ : ३० पर्यंत कमी केले पाहिजे.
b) इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांचा वापर
c) शाळकरी मुलांना जड पुस्तके शाळेत नेण्याची सक्ती नसावी.
d) शिक्षण आनंददायी असले पाहिजे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a), (b) आणि (d) बरोबर आहेत २) (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत
३) (b), (c) आणि (d) बरोबर आहेत ४) (a), (b), (c) आणि (d) बरोबर आहेत

- 3) What were the recommendation made by the Yeshpal Committee (1993) ?
- The teacher Pupil ratio should be reduced to at least 1: 30
 - Use of electronic media
 - There should be no compulsion for school children to carry heavy bags to school
 - Education should be joyful

Answer Options :

- (a), (b) and (d) are correct
- (a), (b) and (c) are correct
- (b), (c) and (d) are correct
- (a), (b), (c) and (d) are correct

२) विद्यापीठ अनुदान आयोग

- १) विद्यापीठ अनुदान आयोग कायदा, १९५६ च्या कोणत्या प्रकरणात त्याच्या कार्याचे सविस्तर वर्णन केले आहे ?
- प्रकरण - I
 - प्रकरण - II
 - प्रकरण - III
 - प्रकरण - IV
- 1) Which section of The university Grants Commission Act, 1956 describe the functions of UGC?
- Section - I
 - Section - II
 - Section - III
 - Section - IV
- २) a) विद्यापीठ अनुदान आयोगाची स्थापना १९५३ मध्ये झाली.
b) अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेची स्थापना १९४५ मध्ये झाली.
c) राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि प्रमाणन परिषदेची स्थापना १९९५ मध्ये झाली.
वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने चुकीचे आहे/आहेत ?
- फक्त (b)
 - फक्त (c)
 - (b) आणि (c)
 - वरीलपैकी सर्व
- 2) a) The University Grants Commission was established in 1953.
b) The All India Council For Technical education was established in 1945.
c) The National Assessment and Accreditation Council was established in 1995.
Which of the statement(s) given above is/are **incorrect**?
- Only (b)
 - Only (c)
 - (b) and (c)
 - All of the above
- ३) विद्यापीठ अनुदान आयोगाने सेवांतर्गत महाविद्यालयीन शिक्षकांच्या गुणवत्तावाढीसाठी सुरु केले आहेत.
- परीक्षा
 - प्रादेशिक शिक्षण महाविद्यालये
 - केंद्रीय विद्यापीठे
 - अॅकेडॅमिक स्टाफ कॉलेजेस/मानवी विकास संसाधन केंद्रे (HRDC)
- 3) UGC has started for enharieement of quality of in-service collegeteachers
- NETexams
 - Regional colleges
 - Central universities
 - Academic staff collegea/Human Resource Development Centres (HRDC)

३) राष्ट्रीय ज्ञान आयोग

- १) राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाची स्थापना १३ जून २००५ रोजी च्या अध्यक्षतेखाली करण्यात आली.
- माजी पंतप्रधान डॉ. मनमोहन सिंग
 - डॉ. अरुण निगवेकर
 - डॉ. कोठारी सी.एस.
 - सॅम पित्रोदा

- 1) Establishment of National Knowledge Commission is on 13th June 2005 under the Chairmanship of
- 1) Ex. Prime Minister Dr. Manmohan Singh 2) Dr. Arun Nigavekar
3) Dr. Kothari C.S. 4) Sam Pitroda

- २) राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहे/आहेत ?
- a) पहिल्या राष्ट्रीय ज्ञान आयोगांची स्थापना २००५ मध्ये झाली.
b) डॉ. सॅम पित्रोदा यांच्या अध्यक्षतेखाली पहिला राष्ट्रीय ज्ञान आयोग स्थापन करण्यात आला.
c) दुसरा राष्ट्रीय ज्ञान आयोग डॉ. अरुण निगवेकर यांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन करण्यात आला.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त a २) फक्त b ३) a आणि b ४) फक्त c
- 2) Which of the following statement(s) regarding National Knowledge Commission is/are correct?
- a) The first National Knowledge Commission was established in 2005.
b) The first National Knowledge Commission was established under the chairmanship of Dr. Sam Pitroda.
c) The Second National Knowledge Commission was established under the Chairmanship of Dr. Arun Nigvekar.

Answer options :

- 1) Only a 2) Only b 3) a and b 4) Only c
- ३) २००५ मध्ये सॅम पित्रोदा यांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन झालेल्या राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाने कोणत्या प्रमुख निकषावर लक्ष केंद्रित केले ?
- a) विना अनुदानित संस्थांना अनुदान मंजूर करणे.
b) विज्ञान आणि औद्योगिकरणाच्या प्रयोगशाळांचा विकास करणे.
c) बौद्धिक संपदेच्या संदर्भात जोडलेल्या संस्थात संघटनात्मक सुधारणा करणे.
d) शेती आणि उद्योगांच्या विकासासाठी ज्ञानाचा वापर करणे.
e) जनतेला अधिक लाभ पोहोचविण्यासाठी प्रचार आणि प्रसार करणे.
- वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहे/आहेत ?

- १) (a), (b) आणि (d) २) (a), (b) आणि (c) ३) (b), (c), (d) आणि (e) ४) वरील सर्व
- 3) Which of the following criteria was focused on by the National Knowledge Commission under the Presidentship of Sam Pitroda in 2005 ?
- a) To sanction the grant of non-aided institutes.
b) To develop the science and industrial laboratories.
c) To improve in institutional organization with regards to intellectual riches.
d) To use knowledge for agriculture and industrial development.
e) To provide maximum benefits to the people by publicity and spread.

Which of the above statement (b) is/are correct ?

- 1) (a), (b) and (d) 2) (a), (b) and (c) 3) (b), (c), (d) and (e) 4) All above

- ४) राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाने (२००९) ज्ञान प्रारूपाच्या प्रमुख क्षेत्रांवर लक्ष केंद्रित केले आहे.
- अ) ज्ञानास प्रवेश ब) ज्ञानाची निर्मिती क) ज्ञानाची उपाययोजना ड) ज्ञानाचा विस्तार

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त अ, ब, ड २) फक्त अ, क, ड ३) फक्त अ, ब, क ४) वरीलपैकी सर्व

- 4) The National Knowledge Commission (2009) have focussed on key areas of knowledge paradigm are
- A) Access to knowledge
B) Knowledge creation
C) Knowledge application
D) Knowledge extension

Answer options :

- 1) Only A, B, D 2) Only A, C, D 3) Only A, B, C 4) All of the above
- ५) राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाची पाच लक्षणीय क्षेत्रे
- १) ज्ञान सुलभता, ज्ञान संकल्पना, ज्ञान निर्मिती, ज्ञान उपयोजन, सेवा वितरण
२) ज्ञान संकल्पना, ज्ञान निर्मिती, ज्ञान उपयोजन, ग्रंथालय विकास, सेवा वितरण
३) ज्ञान सुलभता, ज्ञान संकल्पना, ज्ञान निर्मिती, ज्ञान उपयोजन, संशोधन
४) ज्ञान संकल्पना, शालेय शिक्षण, ज्ञान सुलभता, ज्ञान उपयोजन, सेवा वितरण
- 5) Remarkable five fields of National Knowledge Commission are
- 1) Knowledge accessibility, Knowledge concept, Knowledge creation, Knowledge application, Service distribution.
2) Knowledge concept, Knowledge creation, Knowledge application, Development of library, Service distribution.
3) Knowledge accessibility, Knowledge concept, Knowledge creation, Knowledge application, Research.
4) Knowledge concept, School education, Knowledge accessibility, Knowledge application, Service distribution.
- ६) उच्च शिक्षणातील राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाने वर भर दिलेला आहे.
- a) विस्तार b) उत्कृष्टता c) समावेशकता d) राष्ट्रीय विद्यापीठ
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) (a) २) (a) आणि (b) ३) (d) ४) सर्व(a),(b),(c) आणि (d)
- 6) In Higher Education National Knowledge Commission has focused on
- a) Expansion b) Excellence c) Inclusion d) National universities
- Answer Options :**
- 1) (a) 2) (a) and (b) 3) (d) 4) All (a),(b),(c) and (d)
- ७) भारत देशाच्या विकासात महत्त्वपूर्ण जबाबदारी असणाऱ्या बिनशासकीय संस्थांसाठी नीती आयोगाने उपलब्ध केलेल्या पोर्टलचे नाव काय ?
- १) एन.जी.ओ. - दर्पण २) एन.जी.ओ. - ऑनलाईन
३) एन.जी.ओ. - अपडेट ४) एन.जी.ओ. - डेव्हलपमेंट
- 7) What is the name of portal made available by NITI Ayog to the Non-Governmental Organisations which are playing important role in the development of India ?
- 1) NGO - DARPAN 2) NGO - ONLINE
3) NGO - UPDATE 4) NGO - DEVELOPMENT

उत्तरे : (२) समाजकल्याण प्रशासन – धोरणे, शासकीय व अशासकीय
संघटनांचे कार्यक्रम व सेवा

१) सामाजिक न्याय व समाजकल्याण खाते

१-४ २-१ ३-४

२) शासकीय सामाजिक धोरणे

१) सार्वजनिक धोरण निर्मिती

१-२ २-३ ३-२ ४-१ ५-४ ६-१ ७-४ ८-३ ९-१ १०-१
११-३

२) लोकसंख्या विषयक धोरण

१-३ २-३ ३-१ ४-४ ५-४ ६-३ ७-४

३) औद्योगिक धोरण

१-४ २-३ ३-४

४) वाहन व वाहतूक धोरण

१-४ २-२ ३-१ ४-२

५) पुनर्वसन धोरण

१-३ २-१

६) महिला व बालकांसाठीचे राष्ट्रीय धोरण

१-२

७) शैक्षणिक धोरण

१-१ २-१ ३-१ ४-२ ५-२ ६-२ ७-२ ८-३ ८-१ १०-२
११-४ १२-३ १३-३ १४-३ १५-२ १६-३ १७-३ १८-३ १९-३ २०-३
२१-३

८) युवक धोरण

१-३ २-३ ३-२ ४-२ ५-४ ६-४

३) आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील यंत्रणा व धोरणे

१-४ २-२ ३-३

४) शासकीय व अशासकीय संघटनांचे कार्यक्रम व सेवा

१-२ २-३ ३-३ ४-१

१) राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि अधिस्वीकृती परिषदेकडून (नॅक)

१-२ २-२

२) राष्ट्रीय शिक्षक शिक्षण परिषद

१-४

३) अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद

१-१ २-३ ३-४ ४-४ ५-१ ६-४ ७-१

४) शैक्षणिक संस्था व विद्यापीठे

१-१ २-२ ३-३ ४-२ ५-१ ६-३ ७-४

५) राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद

१-२ २-४ ३-१ ४-२ ५-४ ६-१ ४-४

६) भारतीय वृत्तपत्र परिषद

१-१

७) लाल बहादूर शास्त्री राष्ट्रीय प्रशासन अकादमी

१-१

५) प्रशासकीय कामकाज व नियमावली

१-४ २-१

१) केंद्र स्तरावरील प्रशासन

१-४ २-१ ३-३ ४-२ ५-४ ६-३ ७-३

२) राज्य स्तरावरील प्रशासन

१-४ २-३ ३-२ ४-३

३) जिल्हा स्तरावरील प्रशासन

१-३ २-४ ३-३ ४-४ ५-४ ६-४ ७-३ ८-४ ९-३

६) प्रशासकीय सुधारणा

१) भारतातील लोक प्रशासन व प्रशासकीय संस्था

१-४ २-१ ३-२ ४-३ ५-२ ६-४ ७-४

२) प्रशासकीय सुधारणा आयोग

१-१ २-२ ३-१ ४-४

३) लोकपाल आणि लोकायुक्त

१-१ २-१ ३-३ ४-४ ५-१ ६-३

४) सुप्रशासन व ई-शासन

१-२ २-४ ३-२ ४-३

७) न्यायाधिकरण, आयोग व समित्या

१-४ २-४

१) शैक्षणिक आयोग व समित्या

१-४ २-३ ३-४

२) विद्यापीठ अनुदान आयोग

१-३ २-२ ३-४

३) राष्ट्रीय ज्ञान आयोग

१-४ २-३ ३-३ ४-३ ५-१ ६-४ ७-१

